Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De virtute religionis - Cod. Ettenheim-Münster 307

[S.l.], 1736

Tractatus de virtute de religionis

urn:nbn:de:bsz:31-131057

Visual Library

Tractatus
De Virtute Religionis.

Nomen religionis aliqdo significat statu quemda et politicae vita multorum inu colentiu Deu specialli alqa regula, sed speciali qada norma credendi: hic a sumitur pro virte qada morali, et sic est qdam virtus qa Deo tnqa oiu creatorum ac Dno cultu debitu exhibery.

Religionis actus imediatus et devotio, actus vero mediati sunt ipsi Dei cultus tum interni tum externi, camodi actus 10 enumerantur ea D. Th. 2.2. q. 81. nempe adoratio, oratio, sacrificium (de qo in tract. de Eu.) oblatio, primitiae, decimae, votum, juramentum, adjuratio, laus Dei. vitia a huic virtuti opposita sunt multiplicia, ut in decursu hq tractatus videre erit: et quia tum actus hq virtus, tum vitia ei opposita quotidie ei sunt obvia, tractatus hic qesitu sume utilis est.

Disputatio 1a
De adoratione et oratione.

Antequam hanc disputatione aggrediamur circa devotione aliqid breviter praemittendum est: itaqz devotio ut est actus specialis à religione imediate elicitus nil aliud est qam ut aiit S. Th. actus voluntis tnus offerentis se ipsum Deo ad ei serviendum.

Notandum dixi ut de peculiaris et specialis actu à religione immediate elicito: nam ut plurimum devotio sumitur pro habitu generali ad quemvis religionis actum, et sic sumpta dicit id quod sit promptitudo voluntatis seu fervor affectus ad cultum Deo exhibendum, v.g. ad oratione, sacrificium, vota Deo exhibenda &c. unde qui se in orationibus, piis exercitiis &c. promptos exhibent, devotos dicimus, in hisce vero tepidos indevotos nominamus. de hac devotione, sive speciali sive generali nil hic occurrit ulterius dilucidandum, sed tantum de adoratione et oratione pauca explicanda veniunt.

Quæstio 1.a
De Adoratione & cultu Sanctorum ac SS. Iconum.
Art. 1.
De adoratione Lti.

Suppono 1.o quod obiectum formale quod religionis sit cultus Divinus sive honor quem Deo volumus: et quod distinguitur à virtutibus aliquis qua immediate Deum pro obiecto habent; obiectum vero mediate sunt actiones nostræ tam interna quam externa, has enim cultum Deo debitum exhibemus: obiectum a quale cui sit ipse Deus, cui cultum et honorem volumus: denique obiectum formale quo sit ipsa honestas et congruentia quæ

reperitur in eo, quod Deo rerum omn. creatori ac principio cultus exhibeatur.

Sup. 2. ex S. Damas. quod adoratio seu cultus aliud non est quam nota sive testificatio hominibus qua persona alterius dignitate et excellentia, unde à D. Th. hic a. 1 definitur quod sit reverentia alicui exhibita propter sui excellentia.

Sup. 5. adoratio dividi in latriam, duliam et hyperduliam.

Latria significat speciale cultum seu adoratio soli Deo competentem ratione supremae et infinitae excellentiae.

Dulia significat cultum qui exhibetur sanctis tanquam Dei amicis ob excellentiam ex supremae Dei excellentia participata.

Hyperdulia, id est cultus creaturae debitus propter excellentiam et sanctitatem singularem qua caeteris creaturis supereminet.

Caeterum ista latria, dulia et hyperdulia dividitur in absolutam et respectivam, illa notat quod aliquis adoratur propter sanctitatem et excellentiam sibi intrinsecam: haec vero quod aliquis adoratur solumodo propter excellentiam alteri inexistentem ad quem importat respectum.

Concl. 1a Xti humanitas in concreto adorari debet latria absoluta. id est fide.

Ratio id est quia Xtus est id est Deus: atqui Deus adoratur latria: ergo etiam Xtus homo seu humanitas Xti in concreto.

Concl. 2. qd humanitas Xti, si in abstracto sumatur inferiori aliqo cultu fit hyperdulia colit.
Rad qia in illa hypothesi nil in ea qffideratur, nisi creatum qid, qod proin cultu latriæ adorari n dbt.
Dices hoc ed qtra qsilia et SS. PP. qi docent una eademq adoratione adorari humanitas cum verbo.
R. 1. n. assumptu, na qcilia et SS. PP. tm voluerunt qtra Nestorium qd illa sit sic adorari imo et dicant, qthes adoratur Xtq sed n ngant nos posse praescindere à dignitate verbi et adorare seorsim humanitatem.
Ceterum licet speculative res ita se habere videatur, attn practice tamen ista precisiones et abstractiones n sint admittenda, sed Xtq semper adorari dbt supremo latriæ cultu, cum vere et à parte rei sit semper ho Deus.
Concl. 3. sanctissimum nomen JESU colendum et adorandum cultu latriæ sed solum respectivo. ita cum cath. qtra Calvin.
Prob. 1a p. ex S. script. philip. 2 dr in nomine Jesu omne genu qod certe cultq latriæ apertis designatur.
P. 2. p. qia illo cultq respectivo, qo aliqd adoramq n pter se, sed pter excellentiam alteri inexistente, ad qd dicit respectum, atqi nomen Jesu n adoratur precise pter se sed pter salvatore, quem significat et repraesentat qo adoramus

de cultu latriæ ita respectivo.

Art. 2.

De cultu & invocatione sanctorum.

Quæstio procedit an quis cultu adorationis liceat colere ac et invocare sanctos in cœlo existentes sub hac formula quæ usurpant catholici S. Maria o.p.n. S. Petre S. Paule & intercedite pro nobis. negant nri temporis novatores, quibus quis S.

Concl. 1. De fide certum est sanctos esse invocandos aut saltem cum fructu posse invocari. ita Trid. ss. 25. de invocatione sanctorum et catholicæ oes. sanctos Dei inquit S. Th. 3. p. q. 25. a. 6. in veneratione Christi Domini, ingt membra Xti, Dei filios et amicos, et nros intercessores.

Pro. ratione, quia antiquiores Patres id nos suo exemplo docuerunt sed in eorum libris videre est. 2do quia ex invocatione sanctorum multis beneficijs ita corporis quam animi adiuvamur quod certum est nisi temere negari ut.

Quidem Christus unicus est mediator inter Deum et homines sed Xtus Deus, unde ei fieri injuria si alij sancti ingt intercessores invocentur. sed

Contra est quod D. Paulus nominat et Moysen mediatorem

inter Deum et homines Gal. 3. Ita exigit idem apostolus
passim in suis epistolis, ut fideles pro ipso orare dignentur
Colos. 4. oratione instate orantes simul pro nobis. et 2. Thes.
3. orate pro nobis ut sermo Dei currat &c. quod licet
solus sit supremus mediator et intercessor facilem admittit
et alios varios, et ming gratiales intercessores. unde Jo.
apoc. 5 vidit 4 seniores habentes phialas aureas plenas
odoramentorum quae sunt orationes sanctorum.
Conf. 1. ex lib. Job. c. 42. ubi legitur Deum tres amicos
Jobi ad eum misisse qui pro ipsis oraret, et in furo-
rem Dei ab ipsis averteret. 2do ex Baruch c. 3.
ubi Propheta sic orat: Dne omnipotens Deus Israel audi
nunc orationem mortuorum Israel. 3. ex Gen. 48.
ubi benedicens Jacob filijs Joseph inquit invocetur
super eos nomen meum, nomina quoque patrum meorum
Abraham et Isac.
Replicant sanctos in coelo non audire preces nras, unde
nos frustra eos invocare, sed
Contra id quod si Samuel cognovit cia quae erat in corde Saul
ita Eliseus cia secreta consilia regis Syriae p. cur
sancti in coelo nras orationes cognoscere non valeant praesertim
cum Psalmista dicat in conspectu angelorum psallam tibi,
procul dubio id in gaudium sanctorum cum sint illi angeli.

Concl. 2. B. V. Maria adoranda cum hyperdulia absoluta.
ita Catholi contra Belga et alios sectarios.
Ratio quia ratione dignitatis matris Dei excellit super omnes sanctos
et angelos quos sup.
Concl. 3. Sancti alij omnes adorari possunt absoluta dulia ita
ut ceteri omnis catholicorum. Sumitur ex Trid. et S. Th. prima
quest. allatis.
Ratio quia ille recte colitur et adoratur cultu dulie absolute
in quo reperitur singularis quedam dignitas seu excellentia supra-
naturalis: atqui in sanctis hac reperitur ratione gloriae et
gratiae habitus: quod q.
Conf. Abraham Genes. 19. Josue. Josue 5. adoraverunt angelos.
Solent item reges ac imperatores inter quandam excellentiam politicam
adorari. Salte adoratione politica, cur non sancti inter
sanctitatis et excellentiae supranaturalis non possent adorari ado-
ratione sacra.
Dices. Petrus act. 1. cum a Cornelio adoraretur prohibuit dicens
surge et ipse ho ego sum. Similes et angelus apoc. 9. pro-
hibuit ne adoraretur a Joanne.
R. dicunt Petrum id prohibuisse modestia et humilitatis cau-
sa. De ratione quia non cogitat de sanctis in cielo. angelum
vero apocalypticum id ideo Joanni prohibuisse tum ut significaret
quantum excellentia huius natu per unionem hypostaticam acce-

fuisset. Tu vel offenderet quantu venerandis mereat
dignitas apostolatq; qa fulgebat Joaes: nd alibi
angeli in vet. test. tale cultu admisisse leguntr,
imo exegisse Joue 5.

Instt. 1.o Cultq; qi sanctis defertr, est religiosa servitq; qa
creaas: atqi religiosa servitq; qa creaas prohibetr
Deut. 4. Dnm Deu tuu adorabis et illi soli servies.
go cultq; qi sanctis defertr, et prohibetr.

M. D. M. cultq; qi sanctis defertr, est religiosa servitq;
minor cultu latriae c. M. et minor cultu latriae n. M.
de ista et e de ita igitur est alata Decaloqi verba.

Instt. 2. Ester 3 Mardochaeus recusavit adorare Aman, qia
fingit ipse Mardoch. c. 13 timui ne honore Dei transferrem
ad hnem, et ne quidq; adorare excepto Deo meo.

M. Aman vo similer voluisse cultu latriae instar Deorum adorari
conqq; ascendente incredibili illiq; ambitione, qod sufficienter
ex verbis Mardochai erui pt, licqs coiter ab labreis fuisse
illictu notat Lyranus.

Instt. 3. ad Colos. 2 cultq; angelorum prohibetr ab apto dicente
nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum.

M. ibi a tu solu insectari superstitiosu cultu angelorum

gos aliqi semi Judei et semi platonici quoda Deos medios et opifices ac gubernatores mundi putabant, et inqd mediatores inter Deum et hnes Xto exclusis statuebant.

Instt. 4. dato qod sancti colendi sint, attn n licet eis templa erigere dicente augustino l. 1. ctra Maximinu arianu, si angelo facerem templu, anathematizaremur à verite Xti et Eccliâ Dei.

Sol. D. n licet sanctis templa erigere in ordine ad sacrificiu c. uni em Deo debet sacrificiu. in ordine ad alius qq n sacrificio distinctu n. de templo sdm priore sm accepto Hoqitur D. Aug. n a de templo sdm posteriore sm.

Art. 3.

De cultu sanctarum Imaginum.

Nota hoc ee discrimen inter imagine et idolu, qod imago sit vera similitudo rei alcq, ut cu pingitur ho egq q. idolu vo sit falsa similitudo, qd repraesentat id qod revera n d ut cu gentiles repraesentabant statuas Jovis Martis q inqd Deoru qi tn revera dy n erant. unde Theodoretq vocat idola repraesentaces rerum n subsistentiu.

Negs dicas exinde legi imagines ss. Trinitis ac angelorum ee idola, qia repraesentant id qod revera n d. na Contra d qod n sint facta ad repraesentanda náa ss. Trinitis

et angelorum, sed Deum ad exhibenda sua in qua D. Trinitatis
personam et angeli aliquo apparuere; vel certe ad eorum proprietates
et affectiones figuris quibusdam sive signis exprimendas.

Concl. 1a de fide catholica tenendum est sanctas imagines à nobis
colendas esse pro prototypa ita Trid. Ss. 25 in Decr. de s. imag.
ubi dicit: imagines sacras in templis habendas et debitum eis
honorem impertiendum esse, quoniam honor qui eis exhibetur refertur
ad prototypa quae illae repraesentant, ita ut per imagines quas osculamur et coram quibus caput aperimus et procumbimus Christum
adoremus, et sanctos eorum illa similitudine gerunt veneremur.

P. 1. ex s. Script. Josue 3 libri arcam re inanime et imaginibus
nihilo meliore ob respectum ad Deum in summa habitam fuisse
veneratae.

P. 2. ratione. Christi et sanctis est colendi ut supra probavimus, quod et
eorum imaginibus aliquis cultus et honor exhibendus.

P. 3. quia honor impertitus imaginibus cum sit respectivus redundat
ac derivatur in personas earum sunt imagines, sicuti honor vel gratulatio quae Caesaris effigiei exhibetur, redundat in personam
ipsiusmet Caesaris.

Concl. 2. Cultus usus sanctorum imaginum valde est idoneus ad devotionem excitandam et fovendam.

ratio est 1o quia res nostra valde geforme est ut per biblia ad

spiritualia evehamur, qa caa fuit qd Deus sermta in sublibus signis instituerit. 2do imagines laicis illiteratis sl vice libroru. 3. sl magnu instamentu ad imitaoe, qm et ad affectus pios excitandos. 4. usq imagiu ad qdd velut confessao amoris qa prototypon qó p. unde ú ee hoc patet qd s. imagines magno in pretio ac veneraoe habde sint.

Ob. 1. illud exodi 10. nd facies tibi sculptile qó p.

Sol. 1. 70 pro ay sculptile vertunt idolu, nd qó prohibetur ois imago, sed solu illa qa dici sl idolu.

Sol. 2. ibi prohiberi ne ita fiant et habeantur imagines ut repu-tentur rebus eisq exhibeatur Divinu honor.

Instl. 1. duo habita sl concilia Constantinopoli unu sb Leone iconomacho, altera sb Constantino Copronimo in quibus d sententia et illicita sit cultu imagiu qó p.

Sol. praefata duo concilia nd fuisse legitima sed conciliabula a sectatoribus eis sb imperatoribus iconoclastis qtra voluntate Rom. pontificis cocta et semper ab Ecclia rejecta.

Instl. 2. Conc. Elibertinu Can. 36 docet in Eccla picturas ee nd dbre et vetat ne pingatur in parietibus qd colitur et adoratur.

Sol. hoc concilium nd damnavit cultu imaginu sed potius ei favet, na idco vetat imagines pingi in parietibus ne crassante tempore

persecutione Euchariu paganorum ludibrijs exponerentur.

Inst. 3. Conc. Francofurt. rejecit Nicæni 2di concilij de imaginibus decretum.

R. DD. Falsum ex hoc concilio nicæna synodi de imaginum cultu decretum damnasse. verum quidquid sit de hoc concilio, certum quod fuerit rationale tum, unde non potuit prevalere nicæna synodo qua fuit æcumenica.

Inst. 4. Nó quod viva Dei imago nec tum adoratur cultu effectivo Dei, qó talis cultus nec alijs Dei vel Xti imaginibus exhiberi debet?

R. n. c. cum eam tui et pater dignitate non realis, et pater excellentia quod illius aliunde debetur cultus absolutus, periculum esset si immediate adorari pater prototypon, ne cultus adorandi pertineret in illo, adeoque daretur occasio ad idololatria.

Art. 4.

Quisnam cultus s. imaginibus ac religijs debetur.

Concl. 1. religio Xti ac sanctorum in veneratione libenda est. Quod de fide vera Eunomius et Vigilantius eorum error tempore Constantini Coron. ita invaluit ut sacrilegus ille imperator sacras religias conservari et ubique deleri jusserit, eq vestigijs firmiter inherent nri temporis heretici.

P.1. ex S. Script. Exodi 13. ossa jacob et Joseph legantur fuisse magno honore tractata et sepulta.
P.2. Deus honorat religias sanctorum cum ad illarum praesentia plurima patrat miracula, quo nos easdem venerari debemus. 2. Par. 4. reg. 3. ad praesentia cadaveris Elisei Deus suscitavit mortuum. Act. 19 per cinctoria ac sudaria Pauli apli sanavit aegros. Ita Aug. l. 2. de civ. Dei c. 2. testatur tot miracula per reliquias S. Stephani ed dita, ut illis enarrandis incedat fore multos libros scribere et certe non nisi summa stinacia ed velle negare miracula quae Deus per reliquias sanctorum patrat; siquidem hodie adhuc monstrantur sanctorum gerunda ossa arida odorato liquore et salutari oleo efusa.
Contr. 2. religio Xti et SS. p. eadem ed ratio de eorum imaginibus si colenda et cultu stu respectivo, ille latria, ista vero dulia vel hyperdulia sit BB. M. V. 2da p. ed contra Bellarm. et alios qui volunt imagines non eodem cultu adorandas ed quod exemplar ac proinde docent imaginis sanctorum non debere prae dulia nec BM. Virginis hyperdulia sed nec Xti Dni latria, sed quoad inferiore cultu qui Dei quid dici potest dulia, hyperdulia et latria.

Prb. ex ipso usu Eccliæ, na S. Crucis quæ repræsentat Xtum Xfixum soleat adorari cultu latriæ ut manifestum d ex ipso die Parasceve.

R. 1. p. qd inde d qtra Bellarm. qia cultus d signum servitutis ac obnoxionis, atqi n possum servire inanimatis sed imagini Crucis ac religiosis, sed ipsum velle ac de facto volo ei servire quæ imago, crux atq; religio repræsentat ip. qd cultus imaginibus qs exhibitus d ptm respectivus.

Caterum nota licet crux et religio qs absolutum cultum n mereatur p se, p accid. tn et concomitanter colitur illas cum prototypo, qatenus nimirum sanctum vq. apprehendimus in imagine repræsentatum, et sic illi cultum referimus ut qd tn trinq adoratio sit solum exemplar.

Ob. 1. qtra 1.m qel. Xtni ab initio d coluerunt religiosas sanctorum qd Ci. Prb. qia si id faciserent scandalizassent gentiles, utpote deferentes cultum hnibus nostris, qi Deo tm debet. R. n. seq. na et ipsi gentiles n ptm cultum dulliæ, verum et latriæ venerabant hnes nostros.

Ob. 2. auth. Hyeronimi dicentes ee idololatriæ cereos accendere coram religiosis.

Ob. D. hieronymu d redarguere accensione cereorum
sed tm falsa gorunda arbitrantur illustrari
inde martyres. optime ém S. Do norad cereos in vet. lege
anae fœderis arca divino mandato accendi dburisse.
ob. 5. auth. D. Aug. adorare sepulchrorum reprehendetis.
Ob. S. doctore d reprehendere sicsler adorare sepulchro-
rum sed modu qo fiebat, videlicet cu ebrietate inter
epulas et vinu, et similia qe sepulchris imponebant.
Inst. augustinus dubitavit de religiis.
Ob. dubitavit tm de ijs qas qida privati hnes circumfere-
bant, d de publice venerari fideliu expositi.
Infer. 1o Clavos qibus Xtus cruci affixus fuit, lanceam
qa latus eius pfossu d cultu latriae respectivo adoranda ee,
rao d qia hae iatr religias Xti numerantur.
Inf. 2. ex eo qd alias imagines pra alijs hbeamus in honore di-
ineptissmo colligi eas à nobis deos reputari, cu id ideo solu
faciamus, qd experiamur frequentiu in hoc qa in illo loco
Deu miracula patrare: se ipsu frequentiu hanc qa illa
imagine colentibus ea peculiariter profuisse, sicut ipse olim
virga Moysi et Aron potiu mirabilia operatus e, qa f
alia eiusde generis ligna.

Quæstio 2.

De oratione in comi, ac suffragijs &c.

Art. 1.

De oratione in cõi.

Nota. oratio si late sumatur est quivis sig animi motus seu quovis piã mentis in Deum ascensio: si võ stricte et proprie sumatur est petitio decentium a Deo.

Dr 1.o petitio id est locutio expressiva desiderij aliqui obtinendi à Deo cui loquitur ex intentione facta ut illud obtineamus; hinc ut vides oratio varios actus complectitur votis tum illatus, precipue tum fidei D. Th. qui fit in actu rationis practice exprimente desiderium aliqui humile submisse obtinendi ab eo ad quem dirigitur.

dr 2. decentium sed virtus ac bonorum spiritualium imo et bonorum temporalium et naturalium modo hac petantur tacita tamen additione in quantum sed non obstet saluti nrae, siquidem sæpe hæc nobis sint exitialia, atque adeo de nobis quæ nua ee possunt, et qui talia peteret non solum actum religionis exerceret sed nec esset immunis à culpa.

dr. 3. à Deo sed tuque tuno absolutus orationis: ille enim est absolutus et supremus author omnium omnium bonorum sive naturæ sive gratiæ. possunt tum respective tuque patroni et inter-

cessores orari beati in cœlo ut pat. ex priori quæst.
ac dn in purgatorio n possint orare ut ait D. Th. cum
n cognoscant nras nestes, verum qia ab angelis cum sodalib
ea sibi potestari point, ideo proble ad aas ent posse ad
tmu respectivum oraois: unde dr de Jeremia in limbo
existente, hic ad qi multum orat pro populo.

Not. 2. licet abentio interna n sit de ratia oraois
vocalis ut leg. quæst. 3. a. 7 dicemq, est tn neria ad eij
honestate, sive ut cum reverentia Deo debita fiat, si enim
ut ait S. Legislator nr reg. c. 20. cum hujus potentibus
alqa volumus suggerere n præsumimus nisi cum humilitate
et reverentia, quanto magis Dno Deo universorum cum oi
humilitate et spiritis devotione supplicandum ad. ex qo legitur
voluntaria distractione in orate ne sem peccatum: veniale qide
si oratio sit libera, mortale vo si sit jure divino præ-
cepta ut in gravi tentatione. qid a decretu sit de distrac-
tione in orate hmo jure præcepta legatur quæst. a. 7 declarabitur.

Concl. 1. orao ad neria adultis n solum neste præcepti
sed et medij ita cois.

Ratio 1. p. patet ex illo Luc. c. 11. petite et dabitur vobis.

ita math. 28 vigilate et orate ne intretis in tentac.
Rao 2.p. q̃ qia Deus auxilia sine quibus non sumus sufficienter
turi, non preparavit nisi orantibus ut insinuat D. Greg. l. 1.
dialog. c. 8. his verbis: obtineri negatur posunt qua
predestinata non fuerunt, sed ea qua sanctis viri operando
efficiunt, ita predestinata sunt ut precibus obtineantur.
unde juxta hoc non est absque mortali crimine omitti
ut nec tempore gravis nostris, neque sunt aut alterum die
sine vocali, qia scriptum est sine intermissione orate.
Dices 1.o Deus est immutabilis in ijs qua ab aterno predestinavit:
qó oratio potest prohiberi qua praecipi debet, utpote
ad hoc directa ut Deus mutet suum decretum.
R. n.c. qia ut dicimus ex D. Greg. Deus non vult decreta
sua adimplere nisi mediante oratione.
Dices 2.o oratio respectu petentis est frustranea qia ut dicit
Joan. 9. scimus qia Deus peccatores non exaudit, qó ad ea
non tenetur vi praecepti.
R. n.a. ad rationem adjectam R. ex S. aug. illa verba eius
hominis non posuisse illuminati in fide.
Tertio peccatores sunt extra statum gratiae qui videtur necessarius ad
utiliter orandum qó p.

R. licet virtq merendi ac satisfaciendi initiatr statui
gratiae, ut tn efficacia impetrandi, hac em initiatr misericordia divina qe provenit sctores sed illud ps. misericordia eius praeveniet me. vid. hac de re D. Th. 2.2. q. 83. a. 16.

Concl. 2. Ois et sola gratia gratis pt orare. d certa.

ratio et qia hac sola pt cum submissione et cognitione suae indigentiae petere decentia a Deo.

Dices 1.o Rom. 8 dr ipse Spirtq s. sanctus pro nobis postulat gemitibus inenarrabilibus. 2.do ibidem de Xto dr qod interpellet pro nobis. item 1 Jo. 2. advocatum habemus apud Patrem Jesum Xtum. R. ad iu verba illa ilgda ee in Spu caeli, nempe Spirtq s. facit ut postulemus. ad 2 R. Xtm orare posse qe hne.

2.o an oratio vim habeat infallibile impetrandi?

R. affo ex Marci 11 et Matth. 21 modo vestiatr legitimis additionibus. 1.o si res petatr ad salutem aeternam, 2.do ut petatr pro seipso non oratio pro altero saepe frustratr effectu propter eius indispositionem. 3. ut oratio sit firma fiducia suffulta. 4 atq s. severantia roborata.

3.o pro quibus orandum? R. pro oibus qi necdum st in trno qida tn ut improbabiler sentiunt orari posse pro sanctis illis petendo gloriae accidentale.

Art. 2.

De suffragiis tã pro vivis qã defunctis.

Tria sunt genera suffragiorum scil. 1° sacrificium Missæ. 2. opera quibus varia ut eleemosynæ, jejunia &c. 3. orationes.

~~unde de suffragiis hic ipso dicendum est~~

De quibus vide Gervasium tom. 6. tr. de Pœnit. q. 9. a. 3. 4 &c.

Art. 3.

De præcipuis indulgentiis regularibus ac præsertim nro Ordini concessis.

Concl. 1. ordo S. P. Benedicti habet plenarias indulgentias concessas tã iis religiosis qã secularibus in 5 præcipuis festis suis scil. SS. P. Benedicti, S. Schol. Mauri, Placidi, itemque omnium SS. eiusdem ordinis. adeo ex Bulla Clementis X. apud Rev. P. Geiser q. 2. a. 1. §. 67. instante P. Ildephonso Maier, benedictino hyspano pro se procuratore Generale congregationis hyspanicæ dicti ord. addit ed. Rev. Geiser, n. 105 ex patet plenam et alijs festum translationis seu commemorationis SS. Patrum ob quæstionem Pauli III et Greg XIII.

Pr. 1. aliæ opera vi Bullæ exercenda beati ut qui tarde indulgiarum participes fieri valent.

Pr. regiri devota visitatione s. sacra confessione ac Comunione Eccliæ monasterii ac pia oratione pro Xtianorum Principum

concordia, haereses extirpandae, ac S. Matris Ecclesiae exaltatione, negotiorum exitus ut gaudium ad coro in dicta Ecclesia fiat, quia de hoc nulla facit mentione Bulla, quod et circa alias indulgentias tenendum, nisi clarissimis verbis illud statuatur.

Qu. 2. an si festum S. Patris transferatur post Pascha et transferantur indulgentiae.

R. negative. sic ex generali decreto S. Rituum congregat. 10 Jan. 1690.

Concl. 2. Benedictini s. ide et de aliis regularibus possunt in diebus lucrari indulg. plenarias visitando Ecclesiam sui monasterij, certas preces recitando. ita Gobat tr. 4. c. 5. n. 335. et aliqui. hoc privilegium 1° indirecte s. ide quoad indulgentias stationum quas visitando Ecclesias urbis Rom. quae legi sunt: quem et à Paulo V postea confirmatum et Urb. VIII viva vocis, orando 6 Pater et ave ante altare in Ecclesia propria cum gloria Patri in fine quotidie.

Concl. 3. possunt item regulares singulis diebus liberare animam è purgatorio si visitent Ecclesiam propriam ac pro salute Pontificis preces fundant. ita R. Geiser

§. 104. plures afferens authoritates.

Concl. 4. singulis ita diebus possunt religiosi nri ordinis imo et aliqui lucrari indulgentias plenarias renovando 3 vota ita probat sentiunt D. Bern. Serens. Dionys. Carth. &c. Ratio Dionysij hac est, quia qui post retributa gaudet de scelere à se patrato, paratus ita hoc facere si posset, promeretur tot gradus quot antea comeruerat illud patrando ut testatur alex. de ales. 3 à pari.

Concl. 5. singulis et diebus possunt oes regulares cuiuscumqe ituri lucrari plenarias indulgentias recitando psl. Miserere ita gestum à Jesuitis ut ubi eorum privilegium v. indulgentia ac generaliter et alijs regularibus ob comunicatae privilegiorum.

Concl. 6. nri ordinis tirones generali et s. synaxi refecti suscipiantes habitum religionis, pariter et professione emittentes gaudent indulgentias plenarias. ita gestit oribus religionibus approbatis Paulus V.

Concl. 7. religiosi qui per 10 dies exercitijs pro recollectione spiritus vacant gaudent itide plenarias indulgias ex concessione eiusdem Pauli, modo generali et s. synaxi refecti sint.

Concl. 8. quivis religiosus in art. mortis vere poenitens gestibus et gratis pronuntians ore et mente nomen Jesu lucrari indulgias plenarias ex concessione eiusdem Pauli V.

Concl. 9. quivis religiosus tam nri quam aliorum ordinum faciendo 3 unicum sacrum pro quofrate defuncto liberat eum e flamis purgatoriis. ita Bonagratia. fultus concessione Clementis &c.

Concl. 10 si regulares 3 unicum sacrum faciant pro defuncto Patre 3 Matre obtineant illi plenarias indulgentias ac liberationem a purgatorio. ita Gobat. et alii. pro aliis vero quinquennis intra tertium gradum 3 sacra offerri dent. De indulgentiis vero plenariis vide plura apud R. Geiser. n. iii. et 123.

Quaestio 3.

De oratione in specie praesertim de horis canonicis.

Hora can. definiri potest, quod sint publicae preces ab Ecclesiis pro horis noctis Ecclesia certis horis persolvendae. earum 7 numerat, non solum quia septies in die laude dixit Deo David, sed et ob 7 praecipua mysteria passionis Xti juxta veteres versus.

Hac se septenis puer qua psalling horis
matutina ligat Xtum qui crimina purgat.
prima replet spiris; causa dat tertia mortis.
Sexta crucifixit: latro eis nona dispertit.
Vespera deponit, tumulo completa reponit.

Art. I.

Qualis & quorum sit obligatio recitandi privati horas Canonicas.

Concl. ad recitandas horas Can. sub mortali obligantur certa forma Ecclesia comprehensa his tribus titulis: sacri ordinis, beneficii Ecclesiastici, et religionis choro adstricta et cois.

Dixi 1o s. ordinis qua titulo non comprehendunt minoribus initiati, sed tantum in majoribus constituti, unde illi etsi ex decentia ad majore teneantur oratione qua laici, nullo tamen jure vel consuetudine obligati sunt ad officium B. Mariae V. aut psalmos obligos. imo ne quidem saltem gravis ad illas preces quas Eccla illis in ordinatione injungit, quia Eccla non presumitur ipsis tam imponere onus, sed nec fortasse est, quia non adest sufficiens causa: talia itaque imponunt ex sola decentia in graviora autem non similia sine. quod et de aliis ordinandis illorum et ita Sporer p. 1. c. 1. hic n. 11.

Ceterum nota Clericos in majoribus constitutos ex nullo jure scripto quantum attinet ad privatam recitatione obligari sub gravi ad horas Can. sed probligi duntaxat ex universali et receptissima in tota Eccla consuetudine: ita c. 2. de celebr. miss. quod posset adduci, et tam facit mentione de presbyteris.

Dixi 2. beneficij Ecclesi, qo titulo veniūt oes beneficiati, sive curati ut st Ep̄i abbates, praepositi, Decani, Parochi &c. sive n curati ut Canonici, Vicarij & alijq beneficiarij. Porro circa h. tit. qada veniunt resolvenda et explicada, 1o solq titulq beneficij sine possessione et absq; redditibq n obligat ad horas Can. cu em talis beneficiatq sui beneficij necdu possessione teneat, neq fructq percipiat, n dr libre beneficiu sibi de effectu: secq tn dicendu esset si sua culpa tali possessione frustraret ita coiter DD.

2do tenentr tn illi beneficiati ad horas can. qi licet: sive sine sive cu sua culpa: n recipiunt oes subs fructq, recipiunt tn parte qa sufficit ad sustentaoe.

3. tenentr praeterea ij qi primo anno et 2do año n percipiunt fructq, qia v ij assignatr fabricae et sia pro tota vita eide satisfaciunt; v impendunt pro praedecessore mortuo et sic et ipsi morthui eode privilegio gaudebūt: oprosita tn lesu certa n et imperitis.

4to tenentr ite ij qi habnt beneficiu tenue octo vg. v 10 aureorū qia jura n faciunt distinctioe inter beneficiu pingue et tenue. aliorq tn et alij dicunt, si habnt ta tenue beneficiu ut tertia parte mediocris sustentaois alcq clerici n adaequet n teneri.

Dixi 3. religionis choro adstricte, qo titulo comprehendūt

ces et moniales et religiosi exceptis novitijs et laicis
quorsus. hac a obligaõ incipit ab hora emissa professionis
eodem modo ac subdiaconus ab hora subdiaconatus.
Cæterum disputatur inter Doctores an religiosi professi si
n recitant in choro teneantur sub mortali ad privata recita-
tione, quand plures antiquiores eo quod neq ex jure neq ex
professione tali obligaõ sufficienter obstandi poit.
affant vo longe plures præsertim moderni, quorum raõ est
quod consuetudo reatalis et legitime præscripta obliget inter
legis: atq apud religiosos professos et eiusmodi consuetudo
recitandi officium divinum privati sin recitent in choro,
qõ C. hinc Reginaldus vocat quæsita opinione te-
meraria.
Dices qtra titulum solum si quis teneatur præcise raõne
tituli ad horas can. legitimi quod qi habet duo beneficia bis
teneatur ad horas can. falsum cons. qõ et ans.
Pr. n. seq. M. quia videtur ea benigna Ecclia intentio ut
multiplicatis beneficijs solum multiplicentur tituli ob quos
debet recitaõ et n ipsa recitaões ~~beneficij~~ sicut ordi-
natus oibus s. ordinibus unum tm debet recitare officium: sequ
tur dicendum foret si esset injustus possessor quia sic
privaret Ecclia officio et ministrio. v. Azor. l. 7. l. 10 c. 4. q. 10.

Art. 2.do

De publica recitatione horarum Canonicarum.

Concl. in Ecclys cathedralibus et collegiatis et regularibus hora can. sub gravi public recitanda est a personis ad id destinatis ita ceis. et patet tum ex recenta consuetudine; tum ex jure Ecclsico id praecipiente in c. dolentes. 9. de celebr. Miss.

Cons. 1.o Prelatos et superiores Ecclearum in quibus est consuetudo officium div. public recitandi sub mortali peto obligari ad curandum ut cotidie recitetur. quod si prelatus aut superior suo muneri defuit et eadem obligatio erit penes subditos; non superiore deficiente obligatio officiorum cessis recidit in subditos. ita porer n. 16.

Cons. 2. peccatum mortale prelatus sive regularis sive secularis Ecclia choro addicta, si eius incuria aut conniventia omittatur et una die matutinum cum laudibus aut reliquae 6 horae minores. ratio est quia clementina de celebratione missarum sub interminatione indignationis divinae et aplicae praecipit Prelatis cuiusque libere ut quotienter et debite celebretur Divinum officium diurnum pariter et nocturnum: atque matutinum et laudes nocturnae 6 vel reliquae horae diurnum officium quotidianum; quo si alterutrum in celebratione elabi sinant, incurrent indignationem divina quo. ex quo a quiario legitur in peccatum graviter prelatum quod sel una hora ex minoribus in choro omitteretur, quia ob unicam horam neglectam negat dici absolute diurnum officium neglexisse.

Inf. 3. nullus religiosus in particulari p se sub peto mortali tenetur ad horas can. cum alijs in choro solvendas.
Rao est, quia nec consuetudo neqz ulla lex id sufficienter probat. Non consuetudo quia in religionibus non videtur cum tanta obligatione recepta, sed neqz ulla lex, nam clement. de cebr. miss. qua adduci solet solum significat tale esse obligatione in comunitate.

Dices. Clerici seculares ad chorum deputati tenentur singuli sub mortali interesse: ergo et singuli ad religiosi ad chorum deputati.

Resp. n.c. quia illi ad id obligantur ex justitia sigidem bona ecclesiastica opterea accipiunt ut in choro psallant: hi vero gaudent similibus bonis non precise ut div. officium publice recitent, sed ut Deo serviant juxta exigentiam sua regula.

Dixi p se non p accid. absentia a choro est esse mortalis ut 1o si sit juncta cum gravi scandalo implicito qualis praesumitur si quis ut plurimum et quasi consuetudinarie se a choro subtrahit. 2do si sit causa scandali aliorum quod plerumqz fit. 3tio si inde ex choro grave damnum sequitur aut ono servari non potest. 4. si superior ob finem justum ad chorum graviter obligaret.

Inf. 4. nulla est obligatione psallendi in choro ubi in monasterio aliqo stadeo pauci religiosi, ut non 4 saltem comode convenire possint.

ratio et quia licet tres imo duo sufficiant ad rigorem chori,
attamen verisimile est plures requiri ad obtinendum chorum ex obli-
gatione, ut fiat cum decore alternatim cantetur. Dixi si comode
evenire id potest: nam si id fieri potest, peccat superior gravitere
saltem ratione scandali si in numerosa curia vg. 20 reli-
giosorum à pauciorib. qui 4 aut 5 horas absolvi possint.
Cæterum de clericis ad chorum deputatis alter sentiendum est
hos eum etsi tres aut duo tantum essent id fore de obli-
gatos à publica recitatione cuius est certum DD. quia si
ob pactum saltem implicite initum cum fundatoribus ex
illis tenentur servare chorum gotties et canendum alter-
natim canatur aliqua ratione servari potest, unde et inferitur
quod graviter peccent quinodi beneficiarij si se à choro
absentent sine notabile damnum vg. per 5 aut 6 dies.

II. An recitatio officij debeat fieri mattutini pari in templis ad hoc
munus destinatis?

R. affirmat quod publica recitatione quia ea videtur ex mente
fundatorum sic et Ecclia, tum quia id ex antiquissima consuetu-
dine receptum est, excipiunt tamen DD. nisi adsit gravis causa
ob nestas ut alibi vg. in capitulo celebretur officium ita Gabe-
lstuber hic n. 8.

Dixi quod publica recitatione, nam privata recitatio bnisse
recitari potest in ori loco et sordido ratio est quia in plus

sordes corporales qa munditie curat Deg. Consilij tn
d ut in honesto fiat.

Art. 3.

Qo tempore recitanda sint hora can.

Concl. 1. Non privata recitare n d petu mortle anticipare
sed differre absq caa dumodo totu officiu absolvatur ante
medu noctis seg. diei. ita cois Doc.
Rao d qia mens Eclie n d ut statutu temp sb gravi
observari d beat. excipe tn nisi qis ordinarie oe q ue-
tudinaria insolentia ipa mutaret tempora absq ulla
caa; sic em esset qida ghentg ac nimiensis interpretativa
ordinaris Eclie, unde talis n videtur excusabilis a mortali.
Concl. 2. absq ulla raabli caa qdqs transgredi notabiler sta-
tuta tempora d veniale eo crassiq qd longius recedit
a prefixo tempore. d cont. qia committitur petu qdda
inobedientia utpote p transgressione statuti cgda Eclie.
Peccant itaqs venialiter et qide crasse qi differunt matu-
tinu p usq ad meridie, imo qd peig d usq ad sera
nocte, et vicissim qi veperas aut completoriu ante me-
ridie p solvunt.
dixi 1. absq rabli caa na si fiat ex justa caa: qalis est
d magna devotio aut comoditas studendi: nullu d petu
satis tn d anticipare qa differre. juxta illud Hug.
de s. Vict. ante hora orare providetur d post hora negligentia

in hora obedientiæ.

Dixi 2. notabiles ad dilat. et anticipat. moderata ut si quis cum prima legat tertiam 6. et q videtur ab oi novo libera quamvis a nulla hora poss. differri ultra mediam noctem, matutinum tm et laudes possint anticipari et diei pridie sumpsere ut pat. ex consuetudine, qua hora a id liceat legere, debit tabella quæ prodijt Romæ 1766. typis Cameræ apl.

20 Jan: hora 2 cum quadr. 15 Febr. medio 3tia
1 Martij. hora 2 cum tertio quadr. 20 Apr. med. 4ta
10 Maij. hora 3 cum quadr. 8 Jun. hor. 4ta
1 Aug. hora 3. cum tertio quadr. 21 Aug. medio 4ta
7 Sept. hora 3 cum quadr. 24 Sept. hor. 3tia
11 Oct. hora 2. cum tertio quadr. 20 Oct. medio 3tia
18 Nov. hora 2. cum quadr. 15 Decemb. h. 2da

Q. 1.o quale sit potest si absq; caus matutinum legendis ante absolutum officium præsentis diei solvatur?

R. veniale tm quia agitur salte qtra ordinatae Ecclia quæ vult ut prig exsolvat obligat. huiq diei qa incheatur alterius; ois tm justa caus qa sufficit ad inversione ordinis inter horas unius diei (: de qibus art. 6.:) et hic sufficit sed Gobat.

Q. 2. an sacerdos in quadrages. recitans privatim Vesperas post prandium?

R. negative. quia sic dicuntur hora magis competenti juxta
Gobatt et alios. imo congruentius et ne ita fieri.
Dices rubrica prescribit ut ante prandium dicatur?
R. ita est sed ex suppositione si circa solis occasum
prandeat, quod vix fieri jam in choro citius dicatur, fit
preterea ut falle meminerint tempus jejunii est, et ut
extet memoria primeva pietas majorum quibus non nisi ad
vesperam sese reficere in diebus jejunii usitatum erat.
nec itaque rubrica hodiedum de recepta nisi pro choro.
Q. 3. an celebrans missam ante recitatum matutinum peccet
mortaliter?
R. negative. extra antiquiores quia ubi non est lex nec pre-
varicatio, nulla a lege sancitum est ob mortali celebrare
Missam ante matutinum graviter peccare. multi tamen fe-
runt DD. id a veniali vix excusari posse. Bonacina
tn D. 1. q. 3. puncto 4 dicit, id non fore veniale si
adest justa causa quia quod ex justa causa fit prudenter fieri.
Dices. hoc est extra rubricas.
R. illas loqui de missis eventualibus vel preceptis quae fiunt
a canonicis qui dum volunt sentiam ob mortali celebrandi non fit ante matutinum.
Q. 4. an ex rate infirmitatis aut alterius impedimenti
~~Lege~~ legitimi negit aliqua hora tempore dicto 29.

vesperas post et alias horas ante meridiem recitare,
teneatur praevenire, aut Vesperi eas legere.
At. afer. cum coiori gtra Canu et alios qia major Liberi
dos rao sostia divini queri qod sro galios die sub
gravi obligat qa sroleig circustaa cui facile st gtra-
veniri.

Art. 4.

Qualis integritas maa servanda sit in reci-
tandis horis Can.

Concl. 1. hora sub mortli recitanda st integra id
nihil notble omittendo. d cois.
Rao d qia transgressio notablis partis praeceptorum qa ob-
ligant sub mortli est prevaricao notblis et qsgnter
gravis; sed hore Can. obligant sub gravi ut ja ostendim.
qo transgressio seu omissio partis earum notblis erit mortlis.
Sed difficultas ja oritur qena pars notblis censeatur.
Concl. 2. pars notblis seu sufficiens ad mortle recte
statuitur una hora minor v alia pars aequivalens. ita
cois gtra Caramuel et alios, qui regientes sct 4ta
aut tertia parte totig officij.
Rao d qia licet una hora minor respectu totig officij
n videatur notblis pars, adn sdm se sumpta et spectato
fine Ecclia qa voluit ut statutis diei horis Dei cultus

exhibeatur, ono censeri debet gravis. ex qo hic incidenter

Inferes quod Me qi in Dna una hora sed et oes sen totum officium omittit, licet unicum peccatum committat, atta id explicare debeat in gfessione.

Dixi in gtus. valida pars aequivalens unde lethalis noxa damnat Suarez omittente integrum nocturnum. ita Escobar omittente 4 vel longiores vel tres lectiones cum responsoriis: sed existimo cum Layman plures lectiones omitti debere qa tres ut liceat maa notabili. Ita Tamburr. omittente interustim p totum officium quantum ad integra parva hora, unde qi male recitant pincosando et gtrahendo syllabas, deglutiendo dictiones inchoando versus antequam alter cum qo recitat: id videntur satisfacere, nisi parvitas maa aut q fuerunt quodmodo in naa versus excuset.

Dices 1.o Si omittere totas Vesperas sabbatho p. erit peccatum lethale quod videtur durum.

R. contra ceasari mortale id ob gavite sed quite qia gtinet magnum mysterium, sed qtrario tenent Tamburr. Machardus cum sit ta exigua partis omissio dies ta letq praecesserit ta longum officium.

D. 2. Si qis modica Dni parte recitet unig parva hora

vg. Deg in adjut &. cætera omittens ꝛ pbit nor tler
quia ꝛ omisit tota integra hora.
Ad n. assumptu, quia ta parv pro nihilo reputatur, aliud tn ceb
si saltē unu psalmu addidisset.
§. 1. si clericus v religiosus tarde in choru veniat an teneatur
postea repetere quod ja inchoatu erat?
Ad. teneri si in ea ja multu processu sit, si vo paru
vg. in matutino, unu aut duos psalmos processu sit,
de proble ꝛ ut docet Layman hic c. 4 n. 7. ꝛ teneri:
quia sicut in auditione Missæ ita et in officio can. omissio
modici æstimari ꝛ debet, præsertim cu pter societatis
vinculu alij cantantes unicu defectu supplere censeantur.
par ꝛ ratio sdu Salmanticenses de eo qi ob aliquod accidens
vg. fluxu sanguinis e naribus impeditur ne pergat in psal-
lendo ideoqꝫ exit e choro, sed postea revertitur.
§. 2. an occupatus in ministeriis ad choru spectantibus vg.
in pulsando organo v campanas, tollendo soffes organi
transferendo libros v luminaria, prunas efferendo, thus
parando, lectiones responsoria antiphonas canendas vele-
gendo ne erret & satisfaciat obligaoi recitandi si interim
parte officij nec cantavit nec audivit.
§. satisfacere. at sdu quoad DD teneri postea ad repe-

titione omissorum quod tn. nqnt Laym. Sporer c. 9. eoqd chorq pro eo supleat.

§. 3. an supleri doceat à recitantibq in choro illa qe solo organo v alio instrumento sine voce hmo. sonant.

R. Dore à singulis sbaisa voce supleri. ratio d qia sola organisatio nd d oratio ut docet cois qtra suaveq asserente Eccliae illu sona organorum accipere loco vocum ad cultu et laude Dei. eq tn sentia à multis DD. ut probis admittitur. Illud a certu d ait Sporer n. 99 si solu antisona, versq, cantica Magnificat musicaler cantetur satisfacere praesentes solu attendendo eoqd te musica vice praesentia supleat. quinimo n dst qi docent Christias qdo vesperae vq. musica solemniter si solu religiose assistant et attendant.

§. 4. an satisfaciat obligatoi recitandi qi recitat parte sua et attendit qntu pt, et tn n audit parte alterius chori v qod ipse surdq aut surdaster sit v strepitq giat choro.

R. probliq nd satisfacere nisi parte alterius chori saltem in qtuso sciptas: qia sic n recitat totu officium sed tntu media parte officij. ad Navarr. qtrariu tamen alios docet his verbis: sine ha sitatione pronuntio te satisfacere

si attendas quatenus moraliter vales licet inter socios v. alterius chori defectus nil ex ijs scijas. Ratio est quia hoc modo te praestas id quod potes: atque, si debita recitatione tua partis et attentione ad altera parte eius orationis v. recitationis satis tibi cautum facis. ita Pambur.

§. 5. an sit obligatio recitandi in choro officium B. V. M. defunct. ac psal. poenitentiales &c. illis diebus quibus illorum recitatio omittitur?

Sed neque respectu eorum qui utuntur Breviario Rom. nam Pius V in sua Bulla qua Breviario praefato praefixa est hanc sustulit obligationem. quod illos qui utuntur Brev. Rom. spectat est quantum loci, quia circa hanc nihil innovavit Pontifex sed noluit ut servetur talis quoad officium B. V. Caeterum nota extra chorum nulla esse obligationem dictarum precum, nisi tu officium defunctorum in die commemorationis defunct. Litaniae in diebus Rogat. et S. Marci cadunt sub obligatione: quia videntur ex parte officij, quod tu alterum minus probles ignant. vid. Habert. hic n. 16.

Art. 5.

Quo Breviario utendum & quae officium recitandum sit

Conc. 1a. Omnes Ecclesiastici ad horas recitandas obligati ex jure novo tenentur recitare horas sdm formam Rom. Breviarij

à Pio V editi et à Clem. VIII reformati exceptis
Ecclys ⁊ monrijs qe à 200 anis usa fuêre alio.
ita expresse statuit in Bulla eiusde Pij V edita 1568
Instr. 1. mortlem scare eu qi adstrictq e Breviario romano
si ⁊ sel recitat horas juxta aliud Breviariu qd romanu.
2do eu d deneri recitare juxta aliud si suo careat, qia
⁊ aliud satisfacere n pt ut lotr in d. bulla. 3tio proble
tu d religiosos adstrictos Breviario prio pse privati
recitare ex Breviario rom. tu qia Bulla expresse loquit
de choro, tu qia privilegio utimur qdo volumus, ita multi
DD eu Layman qi addit id ⁊ maxime affari pse de
Monachis dd in accademia versatur in qa Breviarij
rom. usq e. hoc tu caveatur qtra Navarru et alios re
ex romano dicatur matutinu, ex prio vo alia hora, na
hac comitio efficit alia formula.
Corol. 2. probtur e n ee stu mortle sed tu veniale
aliqtiens ⁊ anu et absq raotli cao unu officiu re-
citare pro alio. ita coior.
rao e qia te n violatur foa substlis à Pio V pra lirisha
sed tu accidentlis de qa n qstar ee graviter interita.
Conf. qia et in Bulla pralixa missali correcto mandat
idem Apex in virtte obedientia ut missa dicantur stu
foa eitu ac moda in missali descripte, et tu nemo arguet

peti mortis cu qi celebrat de feria qdo celebrandu
cet de festo simpli, semiduplici, imo et dupli fdu
coe.

Dixi 1° aliqoties, na si ad libitu posset et qsi petuo id
fieret, tc talis mutatio d ect excusanda à mortli ut pote
gjuncta cu implicito qtempta.

Dixi 2: abqq raabli caa na si recitatio unig officij pro alio
ex justa ac raabli caa fiat, vacabit et culpa veniali.
rato e qia fdu regula à Vasquez et Facundez apud Gobath
n. gis tradita qdo Eccliæ prohibet aliqd solu p peto veniali
qalibet honesta caa sufficit ad evadenda oe culpa agen-
do qtra illa prohibitione. hjmodi a raables caa qrtes
enumerari possunt: imptia aliqa v notabilis difficultas,
qformitas, societas, inculpabilis error &c. de qibq vid. Sporer.
n. 121. Gobath c. qi fusij hanc art. explicat.

Jt. sed quid si qis p errore incepit recitare officiu alterij
diei et post aliqd horas recitatas errore advertit?

Rs. sufficere si error corrigat in horis qd restat et d
regi ut recitata hora repetat dumodo officiat comerao
de festo de qo fdu rubricas recitandu erat. imo Lugo
in resp. moral. l. 5, dub. 8 docet probliq ce ev qi p
errore hodie recitavit de sancto Dei crastino, dore

cras iterum recitare idem officium de eodem sancto ne
sed bis errat et officium mutat. plures continentes hac
vid. apud Spor. p. 1. c. 2. sect. 4. n. 125.
Caterum ad tollendos scrupulos quisque, imo et rerum censeo
ut qui unum officium recitavit pro alio notabiliter longiore pro-
portionaliter pro supplemento defectus aliquos psalmos superadd,
ne sicuti pars rationis in officio omissa sic mortis suppleri
debet; sic et qui recitans officium breve pro alio notabiliter
longiori videtur respective parte notabile omittere: illa suplere
debit.
Dices. Alexander VII hanc propositionem damnavit: in die palmarum
recitans officium festivale satisfacit praecepto, quod licita
mutatio unius officii pro alio.
R. n. c. ideo enim haec prius damnata et quia nimis ridicula
et deformis et haec mutatio, censeturque facta in fraude
div. cultus huic celebritati debiti. unde et ob eandem
rationem Angeres mutare officia pentecostes ac nativ. Dni
in alia ex petitione mortis.

Art. 3.

De inversione ordinis horarum et illarum interruptione.

Concl. 1a extra chorum horas et partes earum transponere
absque rationi caeteri non est mortale sed veniale Ita cois.

Ratio est quia talis ordinis inversio de substantia Div. officij nihil imminuit: quo ad se non mortifer mala, quia tamen quasi formalitate continet ideo merito prohibita censetur sub veniali.

Dixi absque rationabili causa, nam si id fiat ex rationabili causa sit vel nostri vel utilitatis aut charitatis, ut culpa vacabit ob regulam priori articulo datam.

Resolves 1.o si in itinere vel alias Breviarium ad manum habes libes a diurnale continens psalterium, licite recitas nocturnum vel nocturnorum psalmos cum antiphonis ac et caeteris horis sequentibus, lectiones lecturus postea domi in diversorio ex cori Layman Gobatt c. idem est si commemoratas, sprio lectiones de festo et similia ad manum habes.

2.do si veniens ad chorum ubi prima recitatur recte cum eo illa recitabis etsi matutinum necdum sit solutum.

3.tio si rogaris ab aliquo qui sit aliqua authoritis ut cum eo horas minores recites, poteris et nedum dicto matutino.

Concl. 2. hora Can. incepta interrumpere absque rationabili causa et notabiliter plus multas horas fit id per se veniale ita Layman cum cori.

Ratio est quia singuli psalmi per se laudes Dei continent, nec habent nisi concessione, sed illud accidentale sit ex ordinatione Ecclia. Dixi item absque rationabili causa, nam accidentibus

prædictis casis sed utilitas, necessitas ac charitas et levis
culpa facile vitabitur in interruptione et nimia alegkeit
Deo sua fragilitati condescendente; consilij tn et si facta
sit notabilis interruptio ut de novo incipiatur aut ille noc-
turnus in qo facta est aut sartem psalmi vel lectio quorum
alterutrum interrupisti. Gobat. Cap.

Cæterum nota separare unus nocturnus ab altero et absq;
~~cæbbi~~ cæ nulla gtinere culpam cersset Lezana. t. 1. cir.
Salte hoc certum est quod ex cæ possint dividi et aliquot horis
interjectis, quia quilibet nocturnus erigit partes vidlt lectiones
psalmi &c. habet suam completa significatione distincta
ab alio.

Dices 1o S. Ludgerus Ep monasiensis ter ad Carolum M
accersitus noluit comparere donec absolvisset horas, ob metu
irreverentiæ sicque causatus est se cum majori Dno agere.
Sed hæc et similia facta sanctorum sit admiranda ac ex pro
posse imitanda, sed nulla inducunt obligatione.

D. 2. Ex Conc. Tolet. 7. c. nihil. q. 1. ubi postqa dictum est
de Missa efficienda p alium Epum v sacerdote si forte
morbus accidat inopinato priori celebranti, addit quod
nullus minister aut sacerdos postqa incepit divina officia
præsumat illa relinquere imperfecta sub pena excomunicationis

Et ibi Thu ex sermone de officio altaris quod rat. ex eo
quod velit parte certi officij supleri ab alio. officium sigide
can. nec solet nec ~~tenet~~ debet supleri ab alio.

Art. 7.

De attentione ad horas can.

Ad propositum nru juvabit audire Innocentium III in c. dolentes
de celebrat. miss. sic statuente: Districte precipimus in virtute
obedientiae ut divinum officium nocturnum pariter et diurnum
quantum eis dederit Deus studiose celebrent pariter et devote.
ubi duobus illis adverbijs totum modum recitandi comprehendit.
nemo ut recitetur integre sine interruptione, ordinate sit impure
prefixo c. de quibus jam dicimus. Ita cum debita intentione
ac attentione. de intentione disputatur q. 3. a. 5. de legibus
regis aliud hic superest nisi hae duo
primo ut ad rem ut intentio sit expressa et realis sed sufficit
si sit virtualis et implicita qualis illa libre censetur qui Naver.
ru qi petit ut accipit Breviarium qi petit cum proposito expresso
recitandi ut dbt ut ad deliberato capit Breviarium et ad Eccla. et
dissimile qui facit, ita ut interrogatus pare id facit vere re-
sponderet se id facere ad recitandum ut satisfaciendum obligati.
2 dd. quod qi pagnt div. officium stgs ad stricti chori hora
debeant intentione saltem habere illud pro Eccla ac populo Deo

offerendi; unde ñ potest pro libitu offerre pro se ipsis aut pro
alio particulare; nec sit legati populi fidelis ac Ecclie: qó
ñ sunt unig, sed totiq coitus eam agere dent. Dde in hac differt
oratio publica à privata, quod illa ut ait azorius totiq Ecclie noe
pro cõi salute ꝑ publicos ministros ut plurimu in loco publico
funditur; hac vo pro se ꝰ alio privato pagatur; secq tñ fa-
ciente exculat Gobat à morbi.
Caterum certu videtur posse te licite et laudabiliter tibi ꝰ alteri
applicari fructu accidentales ex speciali tua devotione, ꝰ difi-
cultate locte in divino officio obvenientes vg. molestias cor-
poris extraordinariu fervore obedientiæ ac justitiæ actq addit
Gobath fructu et satisfactoriu totiq officij differentiæ
tñ azorio. Sed difficultas major ē de attentione
ante eq resolutione,
Nota 1º attentio ē adversio ad id quod dr aut fit: pertinet
ad cognoscitiva potentia. Intentio vo de qua primu
diximq ad appetitiva. attentio generaliter sumpta ē
externa et interna; illa ē qa quis externq ita se habet ut in eo
nihil sit repugnans attentioni internæ. hæc vo ē qa animo
attendit ad id quod externq agitur.
Nota 2. attentio interna ē 3plex 1º ad verba tua ut ea
recte, distincte ac reverenter proferatur, et dr attentio super-
ficialis. 2do ad sensu verborum ut hæc percipiantur mente;

et dr actio liberalis. 3tio ad Dom ub qis cu recitat cogi-
tet de Deo aliove mysterio, aut faltem de re, seu grãa
qa à Deo petit, et hac dr actio pottlis, eqz oiu praestan-
tissima.

Concl. 1a ad satisfaciendu pro horis can. requiritur attentio
externa et extra. hanc etm ad minimu requirit devotio ab
procentio in virtte obedientiae praecepti.

Rão est qia qi vult occupare externa incompossibile cu
attentione interna, n orat, nec Deo exhibet cultu qd
ln hic praecipitur. unde qi pingendo, ludendo, scribendo
fabulantes audendo, comedias spectando, et plerugz
alias actiones, si valde festinanter: secq si tarde: si fiat,
exercendo, horas recitant, n satisfacit praecepto.

Concl. 2. probtur est nulla requiritur attentione interna ad centia
oratis vocalis ac proinde eu qi volue distrahitur toto
tempore horarum satisfacere praecepto et solu scare vellet.
ita S. Antoninus, Angelus, Pa Ctra Suarez et alios. ita
et Sanctus videtur S. th. 22. q. 83. a. 13 ubi docet sola
intiae ad de centia oratis, n e attentione. alibi e videtur
qtrariu docere.

Rão est 1o qia si attentio interna esset de centia oratis vocalis
qi volue distraheretur in oratibus vocalibus liberis, nulla
committeret irreverentia, ideogz n peccaret, qia eo ipso ab
orae cessaret.

2.do et is qi distraheretur involuere ad satisfacere precepto, qia
non poneret obstaculum rei precepta. si dicas non tollit attentione
virtute sed solum solate. qtra id, actio virtuosa non erit
nisi intentio premissa, qo hac sola sufficiat.
3.tio lex legendi horas non est promulgata cum obligatione atten-
tionis interna cum Ecclia sciente nec qtradicente adeoq;
tacite qsentiente plurimi viri docti ac pij et qi doceant
ista actiae non esse preceptae.
4.to et qide efficaciter: formula extrema unctionis certa
et vera oratio fidei est, atq; ad valore illij fori et sa-
cramenti nully hactenus requisivit actioe mentis sed tm in-
tentione.
5.to attentio externa et intentioe satis virtute Deum
laudandi qstituit sufficienter veritas horarum in ea oratio
de se seu objective religiosa. qod
Confirm. 1o nam qui actiae externa et interna intioe in-
vocat Dæmone committit actu idololatriae; qo, et qtra
ponit actu latriae qi cum illis Deum invocat.
Conf. 2. qia qi intra orandum dedita opera de rebus pijs cogi-
tat etsi nullo modo verba significantia vera efficit oratio
fidei sumed suavet qo et ille qi cogitat de profanis
nam hic agit hmo modo profert verba ac ille, et neuter
eorum habet majorem alterum attentioe externa.

6.to qia cum distractione voluntaria vocaliter invocare et laudare falsos Deos est verum actum idololatriae: quod in nostro casu est verum actum latriae.

Dices 1. oratio sitis à S. Damasc. elevatio mentis in Deum. ita si non requireretur ulla attentio interna, non esset ratio cur voluntaria distractio iure Div. prohiberetur.

R. ad 1.m elevatio mentis in Deum libri p intentionem orandi satis virtuliter manente uti docet S. Th.

R. ad 2. quod nulla ex parte, nam ex irreverentia externa Deum adoraji, et profiteri se colere Deum et id non facere interna.

Dices 2. p tale oratione offenditur Deus quod non est oratio vera nec cultus Dei.

R. n. c. nam quod Deus p tale oratione offendatur non inde provenit quasi ganta ex se non esset vera oratio et actus religionis: sed quia ei aliquid additur, quod Deo displicet: uti si quis ex vana gloria oret, non vera oratio et tn Deo displicet.

Dices 3. C. dolentes supra relata graviter praecipitur ut hora recitent studiose et devote.

R. hoc ex palmare adversariorum, dicitur ut ibi tm praecipi intentio et actus externus religionis, ut abbas et alij nobiles Canonistae interpretati sunt, non ibi agitur extra illos qui in choro sb officio fabulantur: unde fateri suarez inde nil

posse pro opposita sententia concludi.

Instat glossa ait ly devote stinere ad officium mentis atq; adeo ad intuitum intrinsecum.

R. ly officium mentis sicq; posse intuitum orandi satis verificari.

Art. 8.

De caus excusantibus à recitatione horarum.

Primo si infirmitas gravis vg. dolor notabilis capitis, ita ut sine incomodo & incommodo morbi legi non possit.

Ratio quia non videtur credibile matre Ecclesia cum tanta severitate personis horarum exigere.

Dixi gravis quia levis vg dolor stomachi & ut aliquando febris tertiana aut quotidiana non excusat, cum tota die non affligat. quo dubium oboritur an recitatio horarum sit notabiliter obfuscura sanitati ~~nec~~ nec ne; standum est judicium medici & alterius viri prudentis et experti maxime superioris. ut

Inquies medicus Lutherani libros horas nras pro superstitione, imo pro idololatria &c. R. nil interest, quia experientia docet plerosq; solere respondere ad obstructione à religione. quod si medicus semet determinare nequeat, nec adsit superior qui in tali dubio dispensare vult, tuq; vere male habeas et pejora formides, judicare poteris te non esse obligatum ad recitatione quia nemo tenetur se exponere periculo gravis damni.

2da caa est gravis occupatio, qua sine scandalo aut detrimento sui aut proximi differri nequit: hinc Sacerdotes et Oratores aliquo excusari possunt, idque ex benigna Ecclesiae indulgentia. tenentur anticipare si point nimirum mane recitando.

3tia caa est impotentia ut caecitas ex toto vel ex parte ita ut legere non possit. Ac carentia Breviarij! ratio est quia impossibile non est obligatio. quod si parte officij memoriter scias teneris illa dicere: quamvis alij velint quod ille qui non potest majore parte recitare, non teneatur ad alia parte, sed hoc videtur ab Innoc. II proscriptum Du hanc Damnavit propositionem n. 54. quia non potest recitare matutinum et laudes, potest a reliquas horas ad nihil teneri quia pars major trahit minorem.

Dices 1. memoria beneficium se habet ad privilegium, sed nemo tenetur uti privilegio quo f.

R. Ex. Ms. D. m. nemo tenetur uti privilegio si non sit medium necessarium ad impletionem praecepti c. m. secus n. m. et c.

Dices 2. caecus est se excusatus, tenacitas ante memoria se habet habet p accid. quo f.

R. negando quod caecus sit se et absolute excusatus, sed habet ex supposito quod ipsi media deficiant ad recitandum, unde si memoriter horas scirent jam ipsi ex hac parte medium sufficiens non deficit quo &c.

4ta caa excusans et dispensão, vt a dispensare 1o S. Offex
et cu beneficiato qi in ut talg sit in qstia cavere de
re eig suplex libellg falsa caa allegat, sigide solet
semp hac clausula apponi, si preces veritate nitantur.
2do Epi et abbates possunt dispensare cu suis subditis ad
s se et jure ordin. sed hic p accid. potestate sibi facile
delegata qdo ad justa caa: galis et d oe impedimentu
excusans, dubiu h. vid. Sporer n. 167 et 168. si
sermo sit de religiosis choro addictis sed necdu ordines s.
habentg te prelatg facile cu eis dispensare vt ob privile-
gium ab Eugenio IV Benedictinis quesitu. imo Fr. Geiser
de privil. ordinis a. 2. ait, post Virginium et alios qod religiosi
occupati in studijs Theologie aut juris Can. possint a suis pra-
latis accipere dispensatione ut recitando psalmorum numerum
ming 6 aut 7 aut omne dominica septies cu symbolo bis
recitato satisfaciant obligaci horarum Can. sed hoc privil.
subdit cit. author apud nos in praxim reducitur, ne experi-
mento gstat p preces ac pietate promoveri studia, ne impedi.

Art. 9.

De restitue ex omissione officij div. facienda.

Cond. clerici beneficiati tenentur restituere fructg pro
rata omissionis horarum si elapso semestri post adepta

beneficij possessione officium culpaliter non recitaverint. Ratio est quia hac pena decreta est in conc. lateran. sub Leone X. cumque dubitaretur an hoc usu esset receptum, Pius V edita Bulla hoc Decretum confirmavit et declaravit ut qui uno die totum officium omiserit, teneatur ad restituendum eius fructum illi diei correspondentem. unde si quis v.g. canonicus accipiat annuatim 365 aureos tenetur pro uno die restituere aureum, si ~~religiosus~~ religiosus sex horas, medium, si tres omiserit matutinum et medium aureum, si vero tres una ex illis, sexta parte aurei restituere debit. cæterum quidam DD. approbante Gobat et Sporer mitius procedunt, dum tale obligant tres ad tertiam partem redituum.

Dixi 1.° elapso semestri non quia ante elapsos 6 menses post obtentam beneficij possessionem omittit officium, non tenetur intra id tempus aliquid restituere. ita habet in cit. conc. lateran.

Dixi 2. culpaliter non ubi nulla est culpa in questia, ibi non debet pena.

Dicunt qui, ebrietate in se causavit infirmitatem ob quam negligit orare, tenebitur ad restituendum quia est in culpa. Sed non licet sit in culpa quod infirmitatem, non tamen est in culpa quod omissione cum adsit legitimum impedimentum sed infirmitas.

Nota 1° quod q. alia onera habet quod thu officium ad
sit vg. Epi, Prelati, si omittant horas via ad aliqd
restituend tenentur Dd Laymar c. 5 n. 2. ubi ait, si
Parochus cibus commutatis 350 fl., capellanus quotidie
celebrans 200 flor. annuos accipiant probtur dici ut
eos ad nulla v. modica restituend obligari.
Ratio d. quia Parochus vg longe alia onera sustinere
debet dignus d. a operario mercede et sufficientiae sua.
par d. ratio de Epo: imo Marchantius docet Parochum omi-
tentem horas licet sed gtra obligatus s. ordinis et
religionis vitae, attn. n gtra justitiam, atqs adeo n
obligari ad restitutionem cum ratione dat quod beneficium
Parochiale d. detur primario ob recitatione horarum, sed
principaliter ob beneficium curae animarum: sed hoc sententia
pluribus displicet.
Porro restituo hac fieri ut v. pauperibus amicis v.
alijs vel ed ipsi beneficiato si pauper d. ita imprimis
ut in fabrica domus v. meliorandos agros beneficij,
quia hae res fabricae et illiquentur: ita compensari
potest per preces ac suffragia defunctis (: quia ad in purga-
tor. maxime indigentes sint :) applicata. Caeterum cuiter

rejiciunt Paludenij, Ledesma &c. dn volunt geminata possea recitare officij toties quoties omissum satisfieri.
Quod si qis pecunia qa ob omissum officium restituere obligat in alios usq pios impendere qa in pauperes ó fabrica beneficij, is nd satisfacit sua obligatoi /: sed jus coe ubi conc. laberan. ó Bulla Pij V. d recepta :/ qia expresse praecipit restituoe facienda ed pauperibus ó fabrica beneficij? Secus tn dicendum si aliud ferat consuetudo ó statutum alicubi receptum.
Regulares a ob omissione d teneri ad restituoe certum d apud oes: tn qia d st beneficiarij, tn qia ecclia ó bona Ecclsea ipsi d tanti cu hac intioe.
2.to Pro complemento gestionis aa licead pro libitu mutare ritu sed ex dufli facere semidupl ó vicissim?
R. id fieri citra culpa veniale minime posse, qia hoc tbt vaoe inobedientiae.
Q. 2. an pretis qi officio aliqd addit?
R. afe. patet ex supe cit. Bulla Pij V. nota tn id illsdm ed de tali additione qa aliqd addit tqa pars officij Div. alias ém satis patet ex usu coi posse aliqd addi ad majora solemnia, puta musica &c.

§. 3. An regulares teneant ad festa urbis Diœcesana? affirmat Palag et Tambur. apud Gobat tr. 3. n. 627. ipse a dicit stante Bulla Gregorij XIII n teneri ad festa ming principalia quæ ibi solu exprimitur celebranda ee à regularibus festivitate Patroni diœcesis. unde ait ex c. nonne de præsumpt. qi unu ex pluribus affat cætera ngare videtur, sed ei opponi pt regula juris in 6. 45. is qi tacet n fatetur sed nec utq; ngare videtur unde Guerrq qi post Gobat per eruditè scripsit ut Gobat fatetur absolute ait regulares teneri ad festa diœcesana.

Disputatio 2da

De vitijs religioni oppositis.

§. 1a

De superstitione cum suis speciebus.

Vitia religioni opposita alia conistunt per excessum ut superstitio cum suis speciebus: alia conistunt per defectum ut irreligiositas cum suis speciebus. De vitijs per excessum modo agemus postea de alijs.

Art. I.
De superstitione in genere eiusq; divisione.

Superstitio sitd. S. Th. 2.2. q. 92. a. 1. d vitiu religioni oppositu p excessu, qo Deo v cultq indebitq, v creae cultq Deo debitq exhibetur.

Dr p excessu n qod Deo nimiq honor et cultq exhiberi poit sed qod n debito modo, v n, cui fieri deb, exhibetur; ea qo patet hostiae p se ed: alia igitur fit p cultu incongruu seu indebitu, qo qide verq Deq, sed modo indebito colitur tribuendo ei cultu falsu v pniciosu v superfluu, qi sed fit v praeter q pietatis Ecliae ac eiq mente. alia fit p cultu quemda Deo debitu sed creae exhibitu. hae subdividitur in idololatriam, divinatione et vana observantia ita S. Th. his addunt magia et maleficium tnqa species a triby recentioribus diversae.

Superstio p falsu et pniciosu cultu committitur 1o qdo Deo nc offerunt ceremoniae vet. l. qae fuerunt figurae Xti venturi vg. imolatio agni, circumcisio qae his em significat messiam adu advenisse sed venturu ee qae d falsitas injuriosa Div. veritati adeoq pniciosa.

2do qdo laicq Deu colunt tnqa minister publicq Ecliae vg. absolvendo, sacrificando qae. na hic ex parte colentis falsitas

advenit. 3tio qdo qis modo quamda cultu divini proponit qasi esset ab Eccla ordinatu, qi tn ad d.
4to. qi falsas religias proponit v miraculu factu cu p alga imagine, v se ostenset has v illas revelaões fingit, et si id precise faciat devois grá. 5to qi in concione ad populu comoveat ad pios affectu, hy storia alga v sentia referat inga reperta in s. Script. ubi tn nd reperitur.
hac ex genere suo st mortlia qia religione pundant in mendacijs, ac proinde primo veritti grave irreverétia inferunt. à morti tn excusat simplicitas aut ignrae sedu Layman et alijs.
Superstitio p cultu superfluu comittitur 1o ab eo qi ante solis ortu orat adhibendo certu numeru cereoru cu certo colore ac situ; sic qi offert gallina alba pro qa nigra. sic qi audit Missa à sacerdote potig cui noen Joanes v qi tbi statura xti p qia to circumstat nil qperuit ad devotione atq adeo st vana et futiles. 2do qdo jejunat die Dominica cu tn nd jejunet alijs diebus, addunt aliqi qdo in honore B.V. nd net, fuit, et licet die Sabbati, licet alia opera servilia exerceat. ipse qdo in Missa plures format cruces, pluries dicit alleluja cu qtra rubricas.

quia est praeter Ecclesiae consuetudinem, satendum tamen hac et similia bona intuitu facta veniale culpam non excedere: tum quia omnis levis et actio de se non est mala, tum quia excusat simplicitas. Quod si cultus superflus sit actio insuper ex se prava, turpis vel oblatio rei furtivae, turpis et nobiles lasciva cantus sive vocalis sive instrumentis in templo, ut taliter videtur scari mortiferum.

Art. 2.dus

De Idololatria tuque ejusque speciebus superstitionis

Idololatria prime sumpta dicitur superstitio qua divinus honor tribuitur creatae alicui sicuti Deo. id vero fit non tantum sacrificio sed et quovis signo honoris, quo quis creatae tuque Deo se submittere intendit, puta genuflexione, suffitu &c.

Porro idololatria 3ptis est affecta, inaffecta, et simulata.

affecta est qua quis cultum exhibet idolo quia falso existimat id esse Deum. inaffecta est qua quis sciens creatam nullam inesse Divinitatem aut aut ex odio Dei, vel ex affectu alicujus obtinendi à Demone, aliave creata eidem quasi Deo cultum defert. simulata vero est illa qua quis sine interno affectu ex metu mortis cultum idolo exhibet. ex qua

Inferes 1.° idololatria aliqdo giung; cu infidelite ú
hæresi cu sit crea adorata vere hbtr pro Deo, secg
vó ꝗ ea pro Deo n hbeat. 2.do idololatria est simulata
est gravissimu mortle, qia d mendaciu prilio sipsu gtra
religionis, et sepe gtra externa professione fidei.
3.tio idololatria impfecta eo qod magis participat de malitia
ac vólrio, maius esse pctu qd sit pfecta.
Dices gtra 2.dm Matu. in illo actu exteriori n d vera
idololatria sed ficta: qó n veru pctu sed apparens Thu.
Ad 1.m c. na talis ficta idololatria d solis extrna fidei
ngaó atq ano pctu.
Inst. qó legitur qod tragedq sit idololatra qi in thea-
tro exterig exhibet divinu cultu alteri, sicut vg. Jovi.
Ad 1.m Matu qia talis sprie n exhibet Div. cultu exterig
sed Thu representat qlés exhiberi soleat.
Ad. an sit idololatria credere Dæmoni, et quale pctu eu
interrogare, si loquatur in obsesso?
Ad 1. n est idololatria, ad ea tn reducitur si credatur
Dæmoni sua sponte aliqd dicenti: qia sic mendaciorum
pater plq honoratur qd meretur. Dixi sua sponte
na si coactq exorcismô loqueretur, ei fides adhiberi posset

sed semper cum formidine opponitur, quia non semper constat an logatur vi exorcismi vel non ita Lessius.

Nr. 2. veniale tamen est si quis ex levitate vel curiositate daemonem in obsesso loquente uno aut altero verbo imperative interroget de re vana et inutili, dumodo non fiat aut aliquid dicendi ab ipso, nam hoc est quasi comunicatio cum daemone quae gravitter prohibita est. Caeterum libri et ratio aliqua eorum quae daemon et non exorcizans dicit, non ut ideo credatur vel ferantur sententiae, sed ut inquirantur vel caveantur, et sic et aliquis fodere si dicat alicubi esse thesaurum. ita cit. Lessius.

Art. 3tius

De Divinatione.

Divinatio ut hic sumitur est inquisitio de aliquo occulto quod humano modo cognosci non potest ex pacto cum daemone explicito vel implicito. rectius in qua definitione significatio occultorum ex pacto cum daemone explicito vel implicito. ita cois.

Dr. significatio quia non consistit in sola mentis intima notitia, sed signis insuper et verbis exterioribus efficitur.

Dr. occultorum hoc est procul remotorum ab humana cognitione, sive sit praesens sive praeteritum sive futurum.

Dr. ex pacto cum daemone ratione quicunque res occultas quae sit supra

hmo id ipsum scire sideral, idq; n Dei aut angeli beneficio,
nec d ut Dæmonis opē addiscere velit.
Dr explicito ⁊ implicito qiā divinaō 2 ⁊ 6 d: una fit cū expressa
invocacōe dæmonis, ut cū divinator intendit, et eo finē aliqd
agit ut dæmon se iniscat; ⁊ si qis sciens dæmonē ⁊ aliqd
signū occulta docere, nilq; illud usurpet. altera fit cū
implicita dæmonis invocacōe ut si qis notitiā rei occultæ procurat
seu procurare serio conatur medio ad ea indicanda prorsus
inutili et inepto.
Prima divinaōis qa sit fit cū pacto explicito novē recen-
seri possunt species. 1a dr prestigium, cū vidētur dæmon ⁊
varias apparitiones aut se ipsū aut alia corpora q̄ spicienda
objicit. 2da dr onēromantia qa fit ⁊ somnia dū fit in
somnis expectatur revelaō ignotorū à Dæmone. 3 necro-
mantia cū adhibito sanguinē artisq; carminibus mortui vi-
dentur resurgere. hac usa est i Reg 18 Pythonissa excitans
Samuele. 4ta divinaō ⁊ pythones arreptitios seu obsessos
qos ipse possidet ex quibus oli respondere solebat. 5ta
geomantia cū dæmon docet signa apparentia in corporibus
terrestribus vg. lapidibus, metallis ⁊c. 6ta hydromantia
cū ⁊ signa apparentia in aqua. 7. aeromantia cū ⁊
signa in aere. 8. Pyromantia, cū ⁊ signa in igne.
9 aruspicium cū ⁊ signa apparentia in extis aliud quisq;

dæmonibus immolatorum occulta docet.
Porro divinatio 2da quæ nimirum fit per implicitam dæmonis invocationem 10 modis fieri potest. 1a sortilegium seu divinatio per sortes quæ in eo consistit quod qui ex signis in plumbo liquefacto et in aqua projecto resultantibus vel ex electione festucæ de duabus oblatis, vel ex jactu taxillorum per notitiam occultorum procurat. 2da physiognomia quæ e corporis humani constitutione eiusque signis futura prædicit, eaque pars est ars genethliaca. 3tia chyromantia ex manuum lineamentis. 4ta metoposcopia ex fronte. 5ta astrologia judiciaria ex astrorum influxu. 6ta augurium ex garritu avium et volibus aliis. 7 auspicium ex volatu avium et motu aliorum aliis. 8 omen ex sternutatione. 9. ex somnijs. 10 spatulamantia ex signis in spatulis aliis.
Dixi 1o physiognomia quæ futura prædicit: non per ea quæ objectiones de humano ingenio ac ad prorexsiæ licite fit.
Dixi 2. astrologia judiciaria, quæ fit ex astrorum influxu futura libera et mere fortuita contingentia prædicit: unde astrologia quæ pronuntiat effectus qui habent connexione cum motu sydera non est superstitiosa: unde non vocatur judiciaria sed naturalis.
Concl. 1. divinatio quæ per expressa invocatione dæmonum instituitur semper est peccatum mortale. ita oes.
Ratio est quia ejus communicatio cum hostis humani generis ac Dei adversario

infensissimo n nisi valde pretiosa, imo et damnabilis ea
pt, cu qia sic demoni tribuitur aliqis cultus honor et subjectio.
Dices. si permittit se instrui ab hne et Dei infensissimo
n peas: go negs si a demone exigit docere.
R. n.c. et parte, disparitas n qia cu diabolus hne instruit
intendit gtem tu Dei n a. sic ho et sceleratissimus,
quod si ho p accid. id intenderet, pari modo et eis instruc
tio illicita esset.
Instt. Viri sancti usi sunt opera diaboli vg ad portandas
sarcinas, tenendo cantela p. go p.
R. D. ant. ita ut hoc cederet in gtem tu ipsius demonis Dei n
gloriae cogentis illum obedire huius c. sicq n.a. et c.
Concl. 2. Divinaõ facta p implicita invocaõe demonis
et n ex genere suo mortale. ita ors, qia n virtutis
comunicaõ cu demone; et ta fieri venialis jo pter
ignaõ n crassa. 2. si n adhibeatur certa fides. 3. si
joci caõ fiat, qa raõe sepe excusantur qi aegyptios con
sulunt de fortuna p. Cetera hic n dr parvitas maõ
na semper includit solus Dei gtem tu.
Q. 1. an divinaõ p pactu expressu distingatur spe ab ea qe
fit p pactum implicitum?
R. Affir. coig DD p se n differre qia tacitum et expressum

eade d rão, patetq exemplo professionis tacite et expresse
cæterum in q̃ sessione aperienda d si intervenit pactu ex-
pressu q̃ pleruq; d geunda cu abjuratoe baptmi apostasia
à Xto idololatriã q̃ dæmone.

Ad 2. an divinates exercentes sint ipso facto excomunicati?
R. pritiq negtve, nec obstat qod c. si qis ariolos. anathema
in divinatores dicatur: na illiq solet ita interpretante
consuetudine de excom. ferenda sentiã.

Art. 4
De vana observantia

Observãa vana dicitur sdm D. Th. 2.2. q. 96 qod sit suspitio qa media
inutilia ad libenter ad prestãdũ ũ omittendũ alqd ad qod illa
media nec à Deo nec à nãa virtute habnt. ut cu ex consideratoe alcq eventq fortuiti colligit qis alqd prosperi
ũ adversi, et actiones suas moderatur. distinguitur à
divinatoe qod hæc circa speculativa occultora et futuragnitoe
versetur; illa vũ ad opq prestandũ ũ omittendũ tendat.
cæterum vana observãa 3 recensentur species ja d ars no-
toria qa d rão assegui sctiã absq labore, media ad hoc
inutilia ut sit inspectiones garundã figurarũ, prolationes verborũ
ignotorũ et similia media inefficacia. sic anachorita, sumptice
boli cœnã suã, repente bibliã notiã assequitur. d grave sitũ

cu salte implicite demon invocetur. ~~d grave~~

Dubitari pt an acquisita sel ope dæmonis scia postea liceat ea uti?

affand coig DD. modo gservaõ ad vlg eig scia nõ egerint actile ginsu dæmonis. rãõ e gia scia ex se bona e et pitu qe acquisita fuit ja dsit.

2da e observaõ sanitatu qa ad libertr media inutilia ad sanandos morbos hnu ẽ brutorũ. ite dolores mitigandi vg. verba, signa, charas nec à Deo nec à naa vires ad id habeãt.

3tia e observaõ eventuu qe gtingit. qdo insperato aliqd accidit ẽ occurrit ex qe sibi ẽ alteri certo aliqd prosperi ẽ adversi futuru credit, inde suas actiones moderatr. ut si egredienti domu occurrat lepus, aut si picca pichitante audiat et inde malu augurin sibi prasagiat, et hoc pt morbia nisi simplicitas ẽ ignaõ excuset.

Nota hũ aliqdo fieri posse ut advertit lesig qod hni aliqd casu accidat cu talibg circustaõ ut prudenter suspicari poit an ẽ pt admonitio qda divina, ut si qis cadat corporaler timeat aut suspicetr de casu ẽ in aa ẽ in statu eventuro. ad dignoscendu a gna ex vana observaõ fiant cape sntes regulas.

1.a quo preces aut jejunia aut et gestatio rerum sacrarum intendit effectus naturalis cum infallibili credulitate, et praesertim si ponatur spes in modo et numero recitandi, portandi aut loci, temporis et observatione. Semper et superstitio quia Deus pro devotiunculis nunquam infallibile promisit effectum: quo cum infallibiliter expectetur a daemone expectatur. Secus tamen dicendum si haec absint, et sic illud et S. Aug. dum ait: cum caput tibi dolet laudamus si duplum ad caput tibi posueris. Caeterum si aliqua videantur bona, aliqua vero admisceantur vesanitia superstitione poteris uti parare, si removeas superstitiosa; v.g. sanitas promittitur puero si B. Virgini offeratur candela praecise aut ponderosa ac puer ed, si tamen offeras magis aut minus ponderosa cum fiducia ac spe damnodo sanitate infallibiliter ed expectes, ed omittis superstitione.

2.da si tamen res sacra adhibeantur ad effectus varios et inutiles semper et superstitio: quia Deus se ad conferet rebus variis; quo effectus non potest nisi a daemone expectari.

3.tia si res vana adhibeantur ut sint verba, ed significativa, signa inutiles quae cum ex natura sua ed habeat nexum cum effectu quae intendunt producere, ed superstitio ob eandem rationem.

4.ta quo dubitatur an effectus a vi occulta naturali, an a daemone potius sit, judicandum de eo a natura, adeoque ed eo superstitione:

quia plurima sit virtus in rebus naturibus nobis ignota, quarum ratione minime reddere valemus. Atque in dubio libertas nra est in possessione, modo fiat protestatio quod tra fraude dæmonis, si quæ forsan laterent.

5ta si dubitetur an effectus sit à Deo an à dæmone, præsumenda est à dæmone ex, quia cum res quæ ad libertatem nostram sit naturalis, cuiusmodi illius erit ultimus signum ad ejusmodi positione à Deo à dæmon effectum ponet, de Deo a talia operante nefarium nisi in sacramentis et sumptibus, atque contrarium dicere et semper fieri miracula: quæ moralem certo præsumitur ex à dæmone. vide plura apud la Croix. l. 3. p. 1. n. 29.

Art. 5 §

De magia et maleficio.

Magia alia est naturalis et alia superstitiosa quæ ab aliis Diabolica nuncupatur. magia naturalis est ratio quædam operandi mira per causas naturales absque dæmonis opera. hæc per se est licita.

magia superstitiosa de qua hic solum est sermo est ars seu facultas vi pacti cum dæmone initi per signa aliqua efficiendi mira.

Et efficiendi mira, quæ magia distinguitur ab aliis speciebus superstitionis, nempe quod pro fine habeat effectione mirabilium, vel in proprium commodum, vel ad offendendum hominibus vel sua talia faciendi.

Concl. 1. magia superstitiosa d ex genere suo peccatum mortale.
Ratio d quia gtinet pactum et societatem cum dæmone: excusari tn
potest a mortali ob ignoratam vinadvertiam talis pacti. Eadem magia
ordinarie multa alia peccata annexa habet de quibus magi in confe-
sione et interrogandi, ut hæresis, abnegatio Dei et sanctorum
execratio, idololatria, abusus rerum sacrarum maxime earum quæ
sunt. Eucharistia Sacramentum Spectant. luxuria et nefaria cum
dæmone commixtiones. denique homicidia præsertim infantium
necdum baptorum. licet a opera magorum videantur mira, n tn
sint miracula. ratio d quia miraculum proprie d illud quod excedit
virtutem causarum naturalium: atqui effectus magici n excedunt virtutem
causarum naturalium cum dependeant ab ijs, siquidem sententiantur d motu
locali d applicando activa passivis.
Maleficium d ars seu artifitium nocendi alijs vi pacti cum dæmone.
Et to nocendi alijs differt a magia d ed ex genere suo
mortale.
Divid. in veneficium quo sed, damnum aliquod inferitur, et in ama-
torium seu philtrum quo ad carnalem amorem d ed odium alter excitatur
n quidem cogendo voluntatem, sed tm phantasiam vehementissime commo-
vendo.
Concl. 2. n licet tollere signa magica p novum maleficium.
Ratio d quia ad tollendum novum maleficium d intrinsece mala qd p. ex quo
sequeretur si maleficus alter tollere maleficium n posset nisi p novum male-
ficium tc n licet eum ad hoc inducere: quod si licitum nondum possit

te ad tollendum illud induci possit, et si veri similes existimaretur id solaturq maleficiu nisi p novum maleficium: ad quilibet habet jus petendi quod ab altero licite fieri, unde ipsiq malitia imputatur si id male faciat.

Concl. 3. licet et ponere talia signa quibq positis expirat et destruitur pactum trig, et diabolq desinit nocere.

Ratio est quia talis positio nullo modo vacat pacti habet cum dæmone sed potiq est aversio prioris pacti. Itaq primo licet exercutere saga qua se detinet, hoc enim pacto noxa avertitur, ob solutum pactum cum dæmone. 2do licet saga pacem et salutem dare ut noxa cesset. 3.tio honestatur praxis judicum qui maleficos torquendos ne ad tormenta fiat instabiles, tavas, atq pilos abradunt: dumodo tu hæc et similia fiant præcipue ratione solvendi pactum, non vero ratione avertendi malum p medium pactum prescriptum à dæmone, quia hoc est opus dæmonis uti et sic facere cum eo pacisci quod nqd licet.

Quæstio 2da
De Irreligiositate

Religioni p defectum opponitur irreligiositas ut jam supra dictum est, eq species est tentatio Dei, blasphemia, sacrilegium mendacium: de qo egimus in asendice de 7 peccatis capitalibus: simonia ac perjurium.

Art. I.

De tentatione Dei.

Tentaõ 2 ler accipi solet: 1º ut idem sit ac ad malum incitare. 2do ut idem sit ac experimentum capere qo modo hic sumitur ad Dfnem qod fit dictum aut factum qo quis temere exploratd divina potentia, justitiam, aut aliud attributum Divinum. ita in re S. Th. 2.2. q. 97. a. 1.

Dixi temere seu absq justa caõ, na si illa adsit n erit tentaõ ut 1º si fiat ex div. instinctu vg. si quis habeat donum miraculorum, qua sanitas c. 2. si utilitas aut necessitas id postulet de qibus vide S. Th. l.c. imo juxta Doctorum et alios excusat qi à Deo petit dnd sua voluntas manifestare, ut eide S. oia sua qformet. qod et docet S. Th. hic a. 2. ad 3.

Divid. tentaõ in tacita seu expressa et interpretativa seu explicita. Ita 1º qdo aliqd expresse ea intentione ut experimentum capiatur de aliqa perfectione vg. si te de turri praecipites ut experiaris an Deus tui providentiam habeat. hae vo qtingit qdo aliqd fit absq expressa qidem intentione capiendi experimentum de alqa perfectione dna, requirit tn extraordinarium Dei auxilium, illudq à Deo temere expectatur: ut si quis, octo dies nullos cibos sumere vellet, v. in morbo periculoso nullas medicinas uti speraret à

Deo solo se paratu iri. Ita si velles sine ullo
ed absq; praparatione concionari sperans à Deo tibi verba
inspiranda. hac ed referunt probationes virginitis &c.
qa olim fiebant ferro candente, ita duello, ut Deus
ostenderet parte innocente.

Concl. 2 Ptu fatalis sed ed interpretativa tentatio Dei f
se ed pctu mortale sta cois.

ratio 1mi ed qia includit dubitatione de perfectionibus Dei qa
in gravem Dei qtemptu redundat; tu ed gravem irreverentia
tu cu Deo qasi ludit.

ratio 2di ed qia tentatio interpretativa fit f tale opus qod ad
nisi ad exploranda aliqa Dei perfectione referri posse vi-
detur; patenter tn DD tentatione interpretativa frequenter
ed pctu solu veniale, tu ob imperfectione actus, ignoranti,
inconsideratione tu ed ob parvitate periculi cui tentans
se exponit. ut si quis in levi morbo nolit uti medicinis,
sanitate temere expectans à solo Deo.

Q. an sit tentatio Dei offerre se ad martyrium?

R. affe. si fiat temere ed absq; justa caa. ratio ed, qia
sic ex presumptione extraordinarii Dei auxilii expectati,
absq; implicite experimentu sumitur de Dei providentia
ac potentia.

Art. 2.

De * sacrilegio.

Sacrilegium est violatio rei sacræ, quæ ordinata est ad Dei cultum. sic cum S. Th. 2.2. q. 99. a. 1.

Triplex est personale, locale et reale. Personale est quo persona Deo dicata violatur, ut est percussio clerici, stractio illius ad judicium sæculare, peccatum luxuriæ persona voto castitatis obstricta, ibi exactio tributorum &c. Locale est violatio loci sacri seu religiosi; locus a sacer generaliter dr omnis ille qui ad pium usum ac religiosum publica authoritate est destinatus, vel Deoque dicatus.

Dixi publica authoritate quia si tantum privata authoritate deputetur et aliàs neque generalis neque benedictus sit et tamen Ecclesia dederit licentiam in eo celebrandi, intra loca sacra numerari et dici; unde caret immunitate ecclesiæ et adhuc profanus existit.

Cæterum hoc sacrilegium locale diversimode fieri potest. 1. per exercitium omnis illius actus, quo Ecclesia polluitur ut est occisio hominis, effusio humani sanguinis vel seminis illicita et notoria; sepultura excommunicati vel non baptizati. 2.do per exercitium cujusdam actus aut profani, ut si fiant negotiationes, ludi profani, judicia sæcularia, seditiones, tabulaeae eorum &c.

aut repugnatis imunitati loci sacri; ut violenta abstractio sporta è loco sacro: excipe nisi sit latro publicq ⁊ nocturnus populator agrorum, aut quoda alia enormia crimina praetraverit in jure excepta; huc spinet violenta effractio Ecclie. 3. furtum in loco sacro et quidem eguum rei Dei in sit sacra ut teneat coior sententia, cum quod breviter notandum quod quis res sacras è loco sacro auferat praeter peccatum furti ⁊ ple adhuc committit malitiam sacrilegii, una qtra reverentiam rei, et altera qtra reverentiam loci.

Denique reale sacrilegium et violatio rei sacra ad div. cultum dicatae, distincta tm à sponsis et locis sacris. ~~et di~~ septem diversis modis quingere pt. 1° per sacrilegum sacramentorum usum, eorumque administratione qua fit in peccato mortali. 2do per abusione tum verborum s. scripturae vel ad res obscenas, facetias p. huc spectat omis irreverentia qua fit in officio Dno, ut profana q fabulae, musica exotica, tum rerum sacrarum ut si calices profanis mensis adhibeantur p. 3. per profanationem vasorum et ornamentorum sacrorum, ut vestes sacras scindere, applicare ad usq profanos seu alio modo irreligiose tractare: huc spinet violatio s. Imaginum. 4to furtum eguum rei sacra, ut religiatum, calicum, agnorum Dei,

5to si usurpacoe bonorum tam mobilium qm immobilium ad sustentacoe ministrorum Ecclie deputatorum. 6. si Ecclia decima non solvantur, nam et ipse authoritate publica ad divinum cultum censentur deputari. 7 si Ecclarum altarium et destructorum mata in usu profanos quortatur. Sa tm verbo immunitas potest Epus in loc possea dispensare.

Concl. Sacrilegium est peccatum speciale ac mortale ex genere suo.

Rao 1mi est qia opponitur speciali virtuti scil religionis.

rao 2di est qia attinet gravem irreverentiam in Deum et res sacras. Sepe a quinquibus inadvertentia qm ob parvitatem mata ut sit ctu veniale, cqmdi est levis percussio Clerici et levis furtum in templo aut attactu rerum sacrarum immediate attingentium S. Eccia.

Q. 1. an in qfessione sit exprimenda species et mata sacrilegii?

Rsp. affe. rao tum qia sepe diversam malitiam habet, sci percussio Clerici differt a fornicatoe cum eode tum qia qlitas mata qdq nova superadit malitia aut saltem nobler augent, longe em maig sacrilegium est inferre irreverentiam SS. Eccia, qm alteri rei sacra.

Q. 2. an peccatum sacrilegii sit mortale peccatum comissionis?

Rsp. negtive. nam si Ecclia muri et aqua baptismalis ab immundis

ad custodiant, s. pallas, corporalia aliaq; paramēta
immundiis sordere patiantur, sanctissimas Eucha species
putrescere permittant, & sacrilegia perpetrat attn ad
sed pcta commissionis sed omissionis.

Art. 3.

De Blasphemia.

Blasphemia omnis opponitur confessioni fidei, ut docet S. Th.
2.2. q. 13. attn certum est eam opponi religioni cum per ea Deo
gravis injuria ac irreverentia irrogetur, unde definitur quod sit
injuriosa in Deum locutio. Dr. 1.o injuriosa sed per modum
maledictionis quicq; seu contumeliae. Dr. 2. in Deum non quidem
semper immediate, sed quoq; tm mediate ut contumelia in sanctos mediate
redundat in dehonoratione Dei. Dr. 3. locutio sed
sive ex = sive interna, nam sicut laus mentalis Dei corde
fiat: sic et blasphemia qua directe opponitur laudi Dei
mente fieri potest, et tc vocatur blasphemia cordis. Huc et
revocantur signa contra Deum, ut spuere in coelum, infrendere
dentibus &c. committitur a blasphemia potissimum modis sequentibus.
1.o quando aliquid negatur de Deo quod ei convenit, ut non esse justum s.
2.o quando affertur de Deo quod ei non convenit, ut esse crudele s. 3.do
quando crimen tribuitur quod non prius Deo, qua modo scaeni lascivi
amatores, dum amasias suas appellant Deum, aut unicum

suum bonum p. si quis tn non ex aio sed p. hyperbole ita loqueretur, videtur excusandus a mortali. 3. quod dicitur quod de Deo vera sed irreverenter nempe p modum gremptq v indignationis vg. juramento p corpus et sanguinem Xti ex indignatione v ira gtra Deum. 4. dum gruncia et gtumelia jaciuntur in sanctos quia ut ait s. Th. 22. q. 13. a. 1. ad 2. sicut Deus laudatur in sanctis suis in quantum laudantur opera quae Deus in sanctos efficit, ita et blasphemia quae fit in sanctos ex quodam redundat in Deum redundat. Si tn aliquid proferatur in sanctos non ut sanctis sit, sed ut hnes quonda in terris fuerunt, non est blasphemia: quia te gtumelia non habet relationem ad Deum sed tantum est peccatum gtra dulia, vg. si sanctum Petrum appellet calvum, crysinum et Crysinianum sutorem, veniale quidem si fiat ex joco, mortale vero si ex indignatione aut odio. Ex eadem ratione qua gruncia p adversus sanctos sit blasphemia et maledicta ac probra quae in Dei sacramenta, s. imagines p effutiuntur, ratione blasphemiae fortiuntur, quia haec in Deum vititer redundant ut ote eis sanctis fonte.

Concl. Blasphemia ex genere suo peccatum mortale est, idque gravissimum ita s. Th.

Ratio est quia hoc peccatum quaste rationem redundat in summum Dei injuria ac gremptum, licet vero blasphemia in Deum non dirigat

parvitate mala, multi tn admittunt in ea qa fit in sanctos.
Colligis ex his 1° n solu ew blasphemare qi Deo male-
dicit, sed et qi verbis injuriose usurpat aliqid ex corpore
Xti, v alias res sacras, vg. dicendo, perdat te Dei sanguis,
Sacramenta Christna Dei p. hoc ern n ad ruina sed ad
salute a Deo destinata st, unde talis abusq in inho-
norace Dni boritis vergit.
Coll. 2. qi talia verborum qsuetudine habt, deneri st sub
morbi ea tollere, qod st facit et tn labitur, te qide n
peat, cu tales blasphemie nec in se neq in cda st volun-
tatis retractata proposito efficaci. peavit tn graviter, dum
hanc qsuetudine qtraxit; atq adeo hoc explicandu e in con-
fessione.
Cteru multi in prolatione verborum blasphemorum excusant
a morbi ob imperfectione cognioi, et qia n attendut ad vili-
pensione Dei, qod si qis attendat ad ea et si dicat se ea
proferre malet vg. ad terrendos subditos, n d vo aio
inhonorandi Deu, n d excusari a morbi.
Rao e qia talia semp vergut in diminutione honoris Dei
et vix sine scandalo proferri pount: nisi tn ita pro-
ferantur ut ad stantes sciant ipsu stu pioto aio proferre.

Dubitabit 1°. an tenetur blasphemet qui ne blasphemet dimidiat vel parum immutat verba.

R. negative. quia evitatur pronuntiatio rei sacra et in locum eius usurpatur vox, quae ira aut admiratio significat. par videtur tamen modo abest scandalum, si quis dicat Pox sacramento. si quis tamen adderet Pox 100 sacramenti, sacramentis huius p. facilior blasphemaret si adderet ad sui ac vilipensione sacramentorum.

Dubit. 2. an quilibet blasphemia in confessione aperienda sit.

R. affe. quia licet blasphemia in rare blasphemia sint publicae eigdem tamen quod ceteris queniant in eade ratione formali Deum inhonorandi: attamen ordinarie vestiuntur circumstantiis vel nobiles aggravantibus vel et saepe mutabilibus utpote scandali adjuncta.

Dubit. 3. an sit blasphemia si quis dicat stultus es etsi patre habes Deum!

R. tale excusari a sapere et alijs quia sog. quod talis sit stultus et si haberet patrem qui esset sapientissimus; graviter tamen reprehendenda sunt similes locutiones.

Dubit. 4. de penis blasphemorum.

R. 1°. novella 77 statuit ea pena capitale, sed hodie usuvenit in enormibus blasphemijs locum habet alia a gravissima pena in blasphemos jure canonico decreta et usu recepta. unde arbitrio judicis permittitur blasphemorum judicio.

prestitu propter beneficium. Dixi ex pacto quia in rigore juris non est simonia gratis prestare obsequium spe beneficium gratis obtinendi.

Concl. 1. simonia est peccatum religioni oppositum. ita communis et certa.

Ratio est quia malitia eius consistit in irreverentia orta ex indigna tractatione rei sacra et spiritualis, dum nimirum redigitur in abjectum ordinem rerum temporalium. unde S. Petrus ad Simonem magum merito dixit, pecunia tua tecum sit in perditione, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri.

Concl. 2. simonia est ex genere suo peccatum mortale ita communis Thlogi.

Colligitur ex 1.a pt. eo quod commutatio rerum S. cum temporalibus cedat Deo in grande injuria, et licet quidam huic maxime parvitate agnoscere velint, veriq tamen ab alijs nulla admittitur, imo vero videtur quod quo vilior res sacra venditur eo major noxa gravari, quia crescit irreverentia. porro simonia juxta communem sententiam dividitur 1.o in ea quae est juris div. et quae humani. prior est ea quae jure divino aut naturali est prohibita ut cum venditio rei S. qua talis. posterior vero ea est quae prohibita, et in mala simonia reposita est jure Ecclesiastico de qua §. 3. 2do dividitur in mentale, conventionale et reale. mentalis est actio extrinsecus facta cum simoniaco exterius non manifestato

unde n ideo dr mentalis qod in actu exteriore dandi v
recipiendi n exaat, sed qia iniqq interng aq simoniacq ex-
terig n declaratr. exemplu e si qis citra ullu qide pactu
famulatr ego ut eu obliget ad gerrendu beneficiu ex iustia
conventionalis e. Ma qa ad pactu externu deducitr, et
qffitit ttu in promissione, nec completr exterig p traditione
ipsig rei et sal prebij exhibiti. conventionalis dividitr
in pure quentionale, id e ex neutra parte impleta, et in
mixta seu semi reale id e una ttu ex parte impleta.
realis e illa qa qtractq mutua traditione rei et prebij
ex utraqq parte qtrahentiu completr, ut si qis beneficiu
ja recepit et pro eo solvit promissas secunias.
Nota ex S. Gallens. hic q. 2. d. 1. qod qi sicte solu abrqq aio
implendi promittit ego secunia n fit vere simoniacq, nisi
qad externu actu promissionis, qia deest voltas emendi,
abqq adeo talis neqq mentalis neqq quentionalis neqq realis
simoniacq e.

§ 2. dus

Quada ex dictis resolvuntur circa
simonia juris divini.

Resolves ee simonia juris div. jo si qis emat v vendat
Sacramentu. Ite gratis gratis datas ut st prophetia, curao
sanitatu. Ite actu seu usu istaru graaru.

2do si qis det v accipiat pecunia pro functionibus sacris qa talibus vg. pro administratione sacramentorum, oblatione sacrificij consecratione calicis, concionis ac urgeter pro quovis usu rebus sortilis. patet ex d. hac simonia juris divini.

Dixi qa talibus, na n e simonia aliqd accipere pro laboribus extrinsecis, seu p accid. quinchs actioni spitli, sive sint previj sive comitantes.

ratio e qia illi labores st temporales et pretio aestimables. sic cantor pt aliqd exigere pro artificio et labore cantandi. ite sacerdos pro obligatione celebrandi certo tempore loco et labore itineris. similes qi procurat alteri beneficium pt exigere compensatione laborum vg. ob scribendas litteras &c. Caeteru DD. coiter docent, quod licet illicitum sit pro labore rei spitli ono intrinseco et p se annexo aliqd accipere p modu pretij; n vero si accipiatur p modu stipendij ad sustentatione cu dignus sit operario cibo suo matth. 10. inte seclusa scandalo licet pacisci ministri de stipendio sustentationis, sive sint pauperes sive divites pro celebranda missa &c. quilibet em pt pacisci de eo, quod sibi jure nata debet. Prelati tn ex Trid. sess. 25 c. 18 de reform. prohibentur ed pro dispensationibus liberis divinis

p modum stipendij aliquid accipere. Ita desuetis vi suarum institutorum pro gravis pio officio. vid. Layman. hic n. 17.

3.tio si quid detur aut accipiatur pro statu religionis seu admissione ad illa ut pat. ex S. Th. 2.2. q. 100. a. 5. ad 2. Secus si pro sustentatione eiusq; admittitur, modo monitum sit tenue; nam si sit opulentum est simonia juris Lmi ut docet Layman hic. n. 39. citans S. Thm et asserens varios textus juris: verum videtur certum gravia quatenus videntibus et gaudentibus prelatis Ecclia legitime prescripta ee. donis in aliqua alicere ad religione, prasertim quod hinc inde scandalosum sit, et liberti professionis nomen, specie quasi simonia libt ut insinuatur c. qa pio 1. q. 2. licet in rigore non sit simonia nisi intveniat pactum.

4.to si quid detur aut accipiatur pro jure sepultura in loco sacro c. 13 de sepult. ita pro actu sepeliendi ut religiosus, sea prout à clericis exercetur; atm non committitur simonia si quid detur aut accipiatur titulo stipendij, ita pro obligatione ut in certo loco sepeliatur. quod si quis in templo eligat sepeliri poterit pro eius sepultura plus exigi, quia locus ille est honoratior, modo non exigatur p modum pretij, sed tm ad fabrica et ornamentum Ecclia.

5.to Sed cœtera sentia qtra Navarru et alios et comitis simonia juris Dio. si emat aut vendat beneficium. qod n stu illiqdu ed de beneficio qpad jus spte spectato qod in eo includit, sed et qpad jus reditum in officio spte fundatu, eigs suapte nat annexu.

6.to si detur aut accipiatur pecunia pro collatione, electione et presentatione ad beneficium, verbo pro vacanti actione qa jus et remotu et inchoatu acquirit ad beneficium, ut emendo jus litigiosum qod quisq habet ad beneficium, n tm si reddatur injusta vexatio circa beneficium legitime obtentu.

Cæterum d illicita dare pecunia electoribus ut n eligat indignu, v ut eligant idoneu indefinate, hecq si fiat ut eligant hunc v illu in particulari.

Q. an nullo modo res sacræ vendi point?

R. res sacræ qa ratione mai pretio st æstimables ut vg. calices, cruces, agni dei, olea, panis benedicti p vendi possunt, dumodo n carig vendant ratione sanctitatis benedictionis v g sacramois, sed stu ratione mai pretiosioris, aut laboris sumptuum in apportando p si a canones vetant vendi res qasda sacras et ratione mai, illqd st si in rebus sacris fiat mercatura qada qasi profana.

imò Suarez docet vendi posse et templa quia videtur par
ed ratio cum calicibus, utrobique enim res de se venditibilis fuerit
quam sacrae. huic quaeritur layman eo quod prohibe-
antur vendi ligna et lapides Ecclesiae diruta, sed pro
Suarez responderi potest prohiberi ne vendantur ad alios usus
profanos, eo quod Ecclesia satis declaraverit in eis omnis
dissolutis manere quasi sacrae, eo quod in se maneat, ut
antea lapides et ligna.

§ 3.tio

Resolvuntur alia dubia circa simoniam juris
humani.

Resolves simoniam juris humani committi 1o in permutatione beneficiorum
facta sine authoritate superioris ut patet ex c. quisquis de rerum
permut. hac tamen simonia non est rigorosa sumpta et non nulla aliae
de quibus in sequentibus; sed tantum quatenus imitatione et similitudine quatenus
datur pretium pro spiritali extra praeceptum superioris, cum aliquin ratio
simoniae exigat pretium temporale pro re spirituali dari. possunt
tamen volentes permutare sine peccato prius inter se tractare de
permutatione facienda, et usque ad mutua obligatione de non resi-
liendo usque superior id et Ep. quod denegaverit.
2do in resignatione beneficiorum ut patet ex c.c. hoc a 3ster
quaerere potest 1o per resignatione reciproca coram ordinario si fiat si

cora Petro fiat ut declarat praxis: / ut si resignem
meum beneficium Petro, cum pacto antecedenter facto ut ipse
vicissim suum resignet meo nepoti. 2do resignatio tri-
angularis, ut si resigno meum beneficium in favore petri,
petrus suum resignet in favore pauli et paulus suum in favore
joanis. 3tio resignatio confidentiae, dum ita resignans in-
tendit resignatarium obligare ut idem beneficium sibi v alteri
aliquo resignet aut fructus aliqos v personae alteri praestet.
rao horum e qia eis pactio in spiritlibus simonia et tinet.
caeterum simonia confidentiae longe gravioribus subjacet pe-
nis qam alia. vid. laym. l. 4. q. 10. c. ult. § 8.

3tio Committitur simonia juris hmi in emptione aut venditione
juris patronatus secusi ex c. de jure patronat. n tm sal cum fundo
cui annexum e, modo eius ratione n augeatur pretium.

4to ita in venditione gerunda officiorum ut sacristae, eco-
nomi, advocati Ecclia. ex c. Salvator 1. q. 3. in quibus
officiis nil latet sanctitis ob quod jure divino essent inven-
dibilia: sed tm Ecclia prohibet ita vendi ob connexionem
cum rebus sacris, quarum proinde sanctitas gravenit, qi illa
vendit.

Q. 1. an sit simonia juris hmi dare aliqd pro commendatione
ad beneficium?

R. affe si commendatio spectetur precise ut e aestimatio asti-

mabilitie beneficij, seq; si spectetur ut onerosa vg. raõe laboris, expensarũ, molestiarũ &c.

Q. 2. quæ sint pœnæ in simoniacos latæ?

Rs. nulla pœna jure can. ed constituta simonia mentali, neq; conventionali sed solu reali. pœnas tn ipso facto incurredas ut excoiõe, suspensioe &c. n incurrit simoniacq; realis nisi p admissa circa ingressu in ordine religiosu, acqisitioe beneficiorũ et susceptioe ordinis. vid. cit. Laym. ~~§ 4.~~

§ 4tus

An simoniace accepta debeant dimitti aut restitui & cui.

Nota licet obligaõ d oriatur nisi ex lesione justiæ commutativæ, attã gveniunt oes qod Eccla sit obligare simones ad reddenda ea qæ simoniace acceperũt, licet minime læsa sit justia comutativa, et hoc in horrore et pœna tanti delicti.

Concl. 1. qi p simonia assecutq; d beneficiũ Ecclesiæ tenetur illud dimittere, et fructq; restituere ita hotr dfitu in extravag. cũ detestabile de simonia. ubi decernitur qod electiones, postulaoes et qavis alia dispositioes p simonia reale facta, nullu jus tribuere valeant, atq; tali modo promotos

teneri ad restitue fructum.

Concl. 2. Si qis accepit pretiu pro re spirituali qd ex justitia tenebatur gratis dare, jure div. tenetur ad restitue. d certa, qia si laedit justitia commutativa: hinc Parochus accipiens a suis parochianis pro administrae sacramentorum aliqd, obligatur ad restituendum. in aliquibus a locis g suetudo hbt ut pro administrae tantum aliqd detur.

Concl. 3. Si qis in grav alterius privat se aliqa re spirituali et pro incomodo temporali annexo exiqit mercede temporale, secluso jure Ecclsico, et peccata sola rei nda n tenetur pretiu simoniacu restituere.

Ratio e qia damnu illud d pretio aestimabile et nemo tenetur illud gratis pro altero sustinere, ad si qis poliet se suo beneficio et illud in alterum transferat. idem d de oi alio jure s re spirituali ex eq privae eveniat incomodu temporale, sive in bonis fortunae sive honoris. ex dispositione tn juris canonicalis tenetur restituere pretiu s ei qui dedit et qide postea arte sexial judicis s Ecclia aut pauperibus falta post sententia.

Concl. 4. qi pretio temporali absq suo incomodo qsert aliqid spirituale qod n hbt annexu comodu temporale, tenetur jure div. pretiu pro eo accepta restituere ei qi dedit, et is re spirituali collatori, si talis sit ut restitui queat.

ratio d, qia cum res illa non sit ullo modo pretio æstimabilis
sic nullo modo venditi pt: ac generaliter omis pactio circa illa nullas
irrita d. oppositum tamen tenent Salmanticenses apud et cum Babenhuber. tic. n. 39. ubi Lector jus patronatus numismata indulgentiarum cum negs jure Ecclesiæ restitui debere.

Disputatio 3tia

De juramento, perjurio, adjuratione voto ac statu religioso.

Q. 1ma

De juramento.

Art. 1.

Quid et quotuplex sit juramentum.

Concl. 1a juramentum est quod introductum est ad faciendam fidem ac firmandam promissionem: est definitur ex S. Th. 2.2. q. 98. a. 1. quod sit invocatio Divini nominis in testimonium alcuius rei. ita communis.

Dr invocatio divini nominis sive expressa cum nominum nomen hoc explicite profertur, dicendo Deus. sive implicita qua fit cum juramentum per creaturas, quatenus in illis div. bonitas et potentia relucet: sic juravit Moyses Deut. 4. testes invoco cælum et terram, si tamen quis creaturas illas notiares sine ullo ad Deum ordine

atq; sine intioe Dei ut teste invocandi, ut censeretur
jurare. Dr ibi in testimonium p. ut indicetur ratio jura-
menti: jurans enim vult ac cupit quantum in ipso est, ut Deus
detegat ac manifestet suam veram rem illa de qua jurat sive
in hac sive in altera vita, quocunq; voluerit.

Coll. 1. hanc definitionem tria certiter requirere scil. 1° ut fiat
per Deum verum Ipsum. 2. cum vera voluntate invocandi Deum in teste.
3. cum petitione testimonij divini.

Coll. 2. jurare per falsos Deos vg. per joue non est juramentum sed
blasphemia eoquod ei attribuatur quod soli Deo quaerit set
testimonium infallibile veritatis.

Coll. 3. similes modos loquendi vg. Deus scit, coram Deo loquor
non est juramentum si proferantur sine intioe Dei in teste
invocandi: quia videntur tunc innuere quod Deus scitus et aliquid
testabitur. eadem est ratio quod dr per fidem meam in fide boni
viri, in veritate, in justitia p. si tu qui talia proferas cum
intioe Dei in teste vocandi, habendum est ut juramenta.
Caeterum cape regula generale ex Sporer l. 3. c. 1. n. 9.
pro praxi valde utilia hq tenoris.

Quae quaeunq; verba et expressum juramentum quinquies
juretur, in foro sciendum ono semper attendenda est intio
jurandi ad dignoscendum an quis vere juraverit nec ne. aut

em positive qui intendit invocare Deum in testem aut positive noluit invocare Deum, aut retive se habens v ignorans praescindit ab invocatione Dei. Si ju, semper est juramentum. Si 2dum non est juramentum saltem in foro ecclesiastico. Si 3tium non est juramentum quia eo ipso Deus non invocatur ut testis, aliqui semper jurarent et saepissime perjurarent, qui ad singula fere verba effutiunt illud Si Deum, si permittit p. hac c. authsostea videns, quod si quispiam audiat paridente falso jurasse se accusante non statim perjurii ipsum arguere debeat, sed eum interrogare eum quoties an intenderit Deum invocare in testem et quid falsitatis et saepissime deprehendet non fuisse perjuria sed tantum mendacia ex mala sua disjudicanda, haecq ratione juramenta parentum, Dominorum quibus jurant filium v servum punituros et plerumque non obligant, cum saepe desit intentio jurandi.

Diximus a testem in foro ecclesiastico na judex attendere solet ad verba prolata, hoc sit si fecant certo juramentum, pronuntiabit de reo juramenti, si id non fecant se absolvet.

Concl. 2. juramentum multipliciter dividi solet.

Prob. enumeratione 1o in verbale reale et mixtum. 2do in judiciale et extrajudiciale. 3. in simplex et solenne, quae divisio videtur clara. 4. in assertorium et hoc est quo juramus aliquid ita esse v non esse. 5. in promissorium quod est juramus aliquid nos facturos v non facturos. 6. in execratorium, et hoc fit cum nos ipsos v.

re nobis chara divina ultioni subjicing si verum id sit
quod asserimus: ut puniat me Deus, et filios meos, dilceram
me diabolus, aeternum damner &c. his et addit et juramentum
cominatorium est id quo quis se juramento adstringit ad alteri
poenam infligenda. id multum differt a promissorio, unde
quidquid de hoc in subsequenti dicetur est de illo intelligi debet.

Art. 2 dg

An et quomodo jurare sit licitum.

Concl. fide tenendum id juramentum in dubiis circumstantiis licitum
esse. ita cois cum s. Th. 2.2. q. 89. a. 2. contra anabaptistas
probat Deut. 6. noem illius s. Dei: jurabis. item ps. 62. lau-
dabuntur omnes qui jurant in eo.

Dices 1.o matth. 5 dicit ego autem dico vobis non jurare omnino, eadem fere
habetur in ep. jacobi c. 5.

R. ibi solum prohiberi ne passim, facile ac temere abique necessitate
juretur.

Dices 2. juramentum id cultus Dei quod non licet eum ordinare ad res
humanas vg. ad confirmandos contractus.

R. n. c. non ordinamus et sacrificium nisi ad bona temporalia con-
sequenda.

Concl. 2. ad juramentum licitum requiruntur tres conditiones, quas vocant
comites juramenti scilicet veritas, justitia et judicium. ita cois cum
D. Th. hic a. 3. probat ex Jeremia 4. jurabis vivit Dng in
veritate judicio et justitia.

Consistit a veritas ad juramentum requisita in hoc quod jurans certo existimet re ita ec sicut jurat: nam si de ea dubitaret jam graviter peccaret pro periurij, etsi esset mata levis. ratio quia qui jurans adducit Deum in testem falsi vel falsa exponit se periculo eum talem adducendi, quod non potest esse Deo sume injuriosum: absit enim ut Deus sit patronus falsitatis.

Rectitudinem consistit in causa justa ac rationali, ob cuius defectum non solum committitur peccatum veniale, quia hoc habet ratione cuiusdam superfluitatis si non sine causa ac requisitione jurat, ac ita jurando se exponit periculo vel contraxit consuetudine falso jurando, peccat mortaliter toties quoties: teneturque sub mortali illam consuetudine extirpare, non tenetur sub mortali illam extirpare si non solerent mendacium juramento iungere, quia sic abesset periculum perjurandi.

Justitia consistit in hoc quod res sit licita de qua juratur, unde jurare aliquid illicitum est mortale, si res sit mortaliter illicita, quia sic Deo gravis irreverentia, veniale si sit venialiter.

Dnc. 1. quoties peccatur incauta juratione ac peccari sive juretur verum sive falsum, quia tota ratio huius peccati consistit in periculo perjurandi.

Dnc. 2. cum 3 sub comittere peccatum mortale qui asereret cum juramento alterum esse furem, unum quidem detractionis, alterum vero gravis irreverentia.

Dnc. 3. in questione explicanda ac oia juramenta prolata cum advertentia incertitudinis vel insufficientis discussionis et similes

paenitente Dore efficaciter proponere ab illi ordo abstinere, et adhibere remedia ad hoc a qfessario suggesta.

Qr. an obligeo juramenti ex parte jurantis sit mere personalis?

Qr. affe. unde si major capituli aut coitatis pars jures aliqd facere, tc dissentientes et successores ex juramento non obligantur, quanq ex consuetudine vel alio modo obligari possint! Dicitur 2a ex parte jurantis non ex parte eiq cui juratur aliquo obligeo juramenti promissorij se extendit ad eiq haeredes. juxta coe DD. unde qi tibi juramento promisit equum, et non praestitit ante mortem tuam denabitur vi illij juramenti praestare haeredibus suis.

Art. 3

De juramento licito.

3ler qtingit fictio in juramento, 1o dd qis jurat sine aio jurandi. 2. dd non habet intioe se obligandi juramentu. 3. dd non habet aiu praestandi qd juramento promisit.

Concl. 1. jurare sine aio jurandi licet sprie non sit juramentu et tn se illicitu. ita cois.

ratio 1a p. pat. ex art. 1. ratio 2.da p. et qia tale juramentu saltem habet rasem mendacij; mentitur em qi dicit juro volens jurare.

Caeterum proble est jurare verum sine aio jurandi non ee se peccu mortle. ita Suarez C. ratio est qia licet rasem fictionis

noen Dei sumatur in vanum n̄ tñ cū gravi irreverentia, cū id n̄ fiat ad q̄ firmandū falsū sed verū.

Dixi 1o. jurare verū na jurare falsū et sine aio jurandi e ex genere suo mortale, quia ipsa fictio juryi et Deo valde injuriosa et multum nociva tnū nosti, et Societati.

Dixi 2. f. Se na ſ accid. erit mortale ut si fieret cū gravi damno tertij ꝛ cū ade justū praeceptū superioris et universi q̄d mendacium et grave peccat. vide agendū de 7 peccatis capital. a. 2.

Concl. 2. jurare cū aio jurandi sed sine aio se obligandi n̄ et prie juramentū sed tñ ſ se illicitum.

rad 1a parsis et quia hoc obligatio legitur naa juramenti praeterit promissorij, unde q̄ ita jurat ut tñ inde n̄ maneat obligatq̄ destruit naa juramenti.

rad 2. p. d. juniter ex gel. priori ob parite rationis unde de hoc juramento idem tenendum et quod de juramento edito sine aio jurandi.

Concl. 3. jurare cū intentione jurandi leg. obligandi sed n̄ servandi quod juratur et mortale ſ jurum ita cois.

rad et quia Deus ~~ado~~ adducitur ad testandum mendacium et ad testanda intrae in jurante servandi et exequendi id quod juratur qe tñ n̄ fecit.

Q. an juramentum fictum ex defectu ai jurandi aut se obligandi, pariat obligatoe ad servandum id quod juratum? ex virtute justitiae? Q. affe cum S. Th. 2.2. q. 89. a. 7. ad 4. si dolosum sit, seu si fiat cum injuria quia injuria non est melig comensurari qua adimletione illig quod exterig promittitur alteri, unde qi quella jurat sine aio jurandi aut se obligandi quod velit eam ducere si usu corporis sui quadat, teneat eam ducere. Sitn dolus aut injuria adsit non parit obligatoe cum non sit juramentum nisi verbotenus.

Art. 4.

Quena sit obligatio juramenti promissorii?

Concl. 1. promissio jurata seu juramentum promissorium parit obligatoe ex genere suo mortle. et certa. probligtn et parvitate mat. in hoc excusare à peto mortli.

Ratio est quia de re nihil asseritur aut juratur sed tm de voluntate faciendi: unde ea non adimlendo solum constituit infidelitas non vo sjurium, quia abest mendacium ut docet S. Th. 22. q. 110. a. 3. ad 5. argi infidelitas in levi non est peto graves.

Concl. 2. quo executio eig quod est promissum v. gr. licentia pcandi juranti v. alteri, non obligat juramentum.

Ratio est, quia res promissa tc censetur moraler impossibilis et alias juramentum non est vinculum iniquitatis.

Q. quale sit pctm tale qd jurare?

R. si d sit aiq adimplendi erit pjurm ut dictum d art. 3. qst. 3 adeoq; mortle. si a ad sit aiq exequendi, te si res sit graviter illicita erit mortle, veniale vo si leviter. ergo sequitur n committi ab eo pctm mortle qi jurat se aliqd facturu qtra q filia Eccles, ut si juret se n fuscipturu statu religiosu.

Conc. 3. juramentu de re indifferenti, v de eo eq oppositu d melio n obligat nisi factu sit in favore alterius. veritas qlusq; hq q stabit ex q. 3. de voto ob paritate rtnis. ergo

Dub. 1. si jurastis ad edes aleq n accesturu sine debito fine ite in tali domo n luturu p n teneris servare juramentu. qia id qod jurasti d indifferens: aliud tn dicendu si id fiat ob finu turpe.

Dn. 2. juramenta mercatoru, ementiu v vendentiu, n vendendi minoris, aut n emendi pluris ordinarie n ea juramenta nec obligare qia neq; in honore Dei, neq; in proximi utilitate cedunt. cetera hac n vacant culpa saltu veniali in nomen Dei in vanu sumatur.

Dixi a nisi sit factu in favore alterius, te em parit obligaret nisi alter remitat, qia in promissione facta hui spectat qd illi sit gratu.

Concl. 4. juramentum gravi metu et injusto extortum obligat
ita S. Th. 2.2. q. 98. a. 3. ad 1. ratio sumitur ex illa regula
desumpta ex c. si vero. et c. quingent. de jur. jurand. hq
tenoris: juramentum servandum et quicuiq; sine peccato et dis-
pendio salutis salvari N. hoc tm axioma non est universe
verum; nam 1o respectu Dei non est verum, quod mana est exclusiva
majoris boni ut patet ex qu. 3. 2do et respectu hnis non est
verum si conditiones hujusmodi art. afferendo non substantiales aut inter-
veniant. hinc licet si jurasti metu adacto latroni peccunias
eas solvere tenearis, quia tm hac ipsa conditio nisi relaxetur in
oi juramento subintelligitur, poteris dispensare petere et si nihil
dare.

Concl. 5. si dolus vel error versetur circa substantiam actus promissi
juramentum appositum non obligat: si a versetur circa rei qualitates
ipse obligat. ratio est quia ut juramentum sequitur naturam actus
cui apponitur. hoc principium sumptum est ex illa reg. juris
in 6. accessorium natura sequi congruit sui principalis.

Dr. 1o an licite petatur juramentum ab eo qui scitur rejeraturus?
R. extra nullum aut grave utilitas id licitum non est, quia ipse
longe nullum alteri dat praebere occasionem ruinae spiritus:
ad si fiat ex nullum aut utilitas notabilis eris est DD. sententia

id licitum ed, qia nullq tenetur cum gravi suo incomodo malitiam alterius impedire.

§. 2. an liceat exigere juramentum ab eo qi bona fide jurabit qtra veritate, id d firmiter sibi persuadens ed verum qod d falsum.

Negative cum communi. qia sicut ille graviter peccat qi inducit alium ad blasphemandum, eoqod blasphemia sit intrinsece mala, sic nerio et ille graviter peccabit, qi inducit alterum ad juramentum firmandum qod d a parte rei falsum, utpote cum hoc sit intrinsece malum, solumq ob inadvertentiam hic et nc à peto excusatur.

Art. 5tus

De Cessatione juramenti.

Concl. 1. de juramentum promissorium quovis absolute factum tacitas involvit conditiones quasdam, quibus in rebus cessantibus eius obligatio d cois. et colligitur ex c. quemadmodum de jur. jur.

Sunt a conditiones hq denotis 1a si solvere, qia ad impossibile nemo tenetur, qod et illqd d de impossibile morali modo previsum fuerit. 2da nisi fiat illicita mta. superiores sit veritate na juramentum d d vinculum iniqitis. 3tia salvo jure et authoritate superiorum, seu nisi ab eo relaxetur: na subditorum voluntas et objecta voluntatibus superiorum sunt illud impositi hnes sunt capita nta: atq adeo ob justa caua juramenta relaxare poterunt. sumitur ex c. nde de voto, ubi dr nde

dicendq voti transgressor qi qod vovit authoritate sedis
apstlca dissolvit adimplere. idem d de juramento. 4.ta
nisi is in eq qrad juratu d obligaoe remittat. ratio d qia
ois obligaõ juramenti promissorij pendet ex volte promissarij
modo promissio ei facta sit principaler; unde hac ratione ex-
cusantur illi qi jurarunt se nõ accepturos praedentia vg., qod
tn postea accesisunt, du alij in stand et urgent, eo qod hi tacite
remittant obligaoe. 5.ta quitio, si res in eode statu
manserit v notabiler mutata nõ fuerit, sumitur ex c. veniens
et c. quemadmodu de jure jur. et ratio d qia sicut promissio
te nõ obligat sic neq; juramenta, qod legitur naa sui prin-
cipalis. hinc qi juras se castigaturu filiu nõ tenetur, si
postea venia petat, paratq corrigi. 6.ta si alter qoq; sa-
misis steterit, op eadem ratio. unde ex illo principio de
juramentu legitur naa actij cui apponitur, plurima resolvi
possunt, et quidem in genere, qod juramentu admittat des ex-
ceptiones et favores qos admittit qtractq cui adjicitur;
cæterum sicuti vota extinguntur professione religionis approba-
ta, sic et juramenta. d er utrobiq paritas: unde
et civis ut suu juramentu commutare in melq nisi sit acq-
datu à tertio, te ein nec S. Pontifex in eo dispensare ut
renuente tertio. excipe nisi intercesserit injuria, metqe

aut bonu esse aliud postulet.

Circa dispensaõe a juramẽtoru observanda d doctrina qa dabit Legãti q. 3. de voto.

Sr. 1o. aliter obligeõ juramentu servandi statuta alcq universitis, collegij, coitis p. eade d ráo de servando secreto capituli.

Sr. si máa sit levis obligat thu sb veniali, si vó gravis sb mortali. si denigz evulgaõ secreti nullu incomodu afferre poit, te neqz sb veniali d obligaõ, ita Layman l. 4. t. 3. p.

2do Egomodo licitu sit illud juramentu medicoru qod ex Decret. Pij V in Inscertiae gradq jurare debat ut aegrotos ante oia moneant de qfessiõe, et ne post 3 dies amplig eos visitenõ nisi illi p qfessione qffat eos qfessos esse.

Sr. licitu esse in morbo gravi v periculo illij sb mortali si ha decretu sit receptu; secq si n sit receptu. nam si hoc juramentu sit de eo servando decreto d aliter obligat quam prout obligat decretu. Notãd

tn Doctores, qod si n sit spes f
tale dispertione aegrotu indu-
cendi ad qfessione, n debre
à medico deseri qia
hic urget pra-
ceptu charitis.

Quæstio 2da

De Juramento amphibologico, ejurio ac adjuratione.

Art. 1.

De juramento amphibologico et ejurio.

Suppono 1.o amphibologiam esse ed sit soluta et mentalis. Illa fit quo proferuntur verba quæ sensum habent significatum, vel ex institutione vel ex circumstantiis ita ut vir prudens illgere possit verba in eo sensu sumi, quo alias communiter sumi solent, licet forte accid. in adversari. hac vero fit quo proferuntur verba quæ negat ex se negat ex circumstantiis aliud innuit libere sed quæ eum quem exterius indicant, restrictione tamen mentali ad eum detorquentur sensum vg. si quis diceret in vidi Cajum solitudo ut tibi dica. in feci hoc solitudo arte mensæ.

Supp. 2. ex cæa justa licita est amphibologia soluta, non sit mentalis. ita communior.

Ratio 1.mi quia Xtus fecit ea sensu et ut Jo. 7. ego non ascendo ad diem festum istum, ad quem tamen die occulte ascendit. ita enim dixit: Solvite hoc templum quod judæi illuserunt de templo in quo se erant, ipse autem illgebat corpus suum et alibi passim.

Ratio 2.di est, quia amphibologia soluta quinque videtur deceptiva, à qua est ingeniosissimus sibi cavere non potest.

Cæterum verba Xti videntur ejusmodi quæ tinere restrictione mentale, unde Suarez et alij DD. docent ex justa causa et gravi nisse eos ad libere licitum esse, sicque quoque licitum esse similiter ut alij decipiantur. Sed hodie difficulter id sustineri potest, nam Innoc. XI Jesuites damnavit proxides. Ja ordine 6ta sic habet: Si quis vel solus vel coram alijs sive interrogatus sive propria fronte sive recreationis causa, sive quocunque alio fine juret se non fecisse aliquid quod revera fecit, illudve intra se aliquid aliud quod non fecit, vel alia via ab ea in qua fecit vel quovis additum vera, revera non mentitur nec est jurat. 2da ordine 27ma sic sonat: Causa justa utendi his amphibologijs (: mentalibus :) est quoties id nimium aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritas occultata te certeatur expediens et studiosus; quanquam forsan responderi possent adversarij memoratas propositiones merito esse damnatas cum nimium quadant se a Deo admittere amphibologias mentales ex justa causa et gravi nisse. Verum res non vacat periculo unde adhaerendum sententiæ nonnulli tales amphibologias licitas esse præsertim cum moderni Doctores doceant amphibologias Xti fuisse semper stabilis. v. Baberstl. d. 3. a. 2. § 4.

Concl. 1. Ex justa caa licitum est juramentum factum sub amphibologia sibi, non ipse mentali.

Eão utriqz est quia accessorium sequitur naam sui principalis. unde si rex legitime interrogatur sicut et uti restrictione non pure mentali ngo delictum, sic et adjicere poterit juramentum. imo et si legitime interrogatur si tu agatur de crimine capitali seu probe sentia ut dicam poterit adhuc uti restrictione non pure mentali dicendo vg. non feci sibi ego ita ut tenear manifestare; alqz adeo et juramentum apponere.

Dixi ex justa caa quis non vg. salq corporis, honor, res familiaris quæ servanda quia non si justa caa desit tc juramentum amphibologicum illicitum non et perjurium et quasi furium ait Sporer tr. 3. c. 1. sect. 3. n. 108. quia est contra bonum societatis humanæ.

Cæterum de perjurio quod desertur mendacium juramento confirmatum ex tribus posset notari. 1° quod ex Pler sumatur sectlade pro quovis juramento cui deest alqua ex tribus conditionibus supra art. 2. recensitis. sic stricte ac proprie pro juramento cui deest veritas et hoc est proprie perjurium in oi maa et levi grande peccatum ut cit. art. dicitur.

2° quod perjurium gravibus penis jure statutis subjaceat

ed 1° si sit publice pejerantes fiunt infames 2. punit pena depositionis ab ordine in clerico, si vero laicis in crimine capitali qtra aliqua falsa dicit juramentu punit pena talionis. 3 hic ejurg privandi d beneficio 4to collato facta ejuro d ipso jure nulla docent tn Fl. Gallens. d. 5. q. 1. ante judicis sentia nulla incurri pena can. ob ejurm.

Art. 2dus

De adjuratione.

Adjuratio qa d actu religionis d rei sacre ghestio ad alterum proveniendu ita S. Th. 22. q. 90. a. 1. qvenit adjuratio cu juramento in hoc qd in utrog fit invocatio dhi nomis. Differt a in hoc qd in juramento authoritas Dei adhibeatur ut moveat ipsu juranti: in adjuratione vero interponitur ad movendu eu qi adjuratur. fit a duobus modis scl imperando et deprecando. primo modo usq d Princ. sacerdotu Matt. 26. adjuro te p Deu vivu ut nobis dicas si tu es Xtus filius Dei. 2do utitur Eccla in oratiobus, in Litanijs VG. p adventu tuu, p passione tua &c.

Concl. 1. adjuratio d actu licitus et honestus si fiat cu debitis qualitatibus ita S. D. l. c. et DD. coiter qia hoc cedit in honore et reverentia Dei, eade em d ratione ac de juramento.

Dixi si fiat cum debitis conditionibus, quales recenseri solent quæ ad liceitatem juramenti requiruntur, nimirum veritas justitia et judicium de quibus prorsus aliter disserendum ac de juramento. vid. Baber. tr. 5. D. 3. a. 3. §. 1. ubi bene notat eum peccare pro idololatria qui aliquem adjurares per falsos Deos.

Concl. 2. prime solæ creaturæ rationales adjurari possunt. Ita colligitur ex S. Th. l. c. ad tertium. Ratio est quia sicut solæ utuntur illa ratione, ita et solæ reverentia rei sacræ moveri possunt ad aliquid agendum vel omittendum: possunt tamen indirecte adjurari creaturæ irrationales, sic ut dirigatur adjuratio ad eum à quo moveri possunt, et hoc modo exorcizatur aqua, sal &c.

Q. 1.° an adjuratio dæmonis debeat esse imperativa vel deprecatoria.

R. debere esse imperativam per modum compulsionis vel expulsionis non deprecatoriam: nam hic modus videtur spirare ad quamdam benevolentiam et amicitiam ut ait S. Th. l. c. Cæterum ut notat ibidem S. D. adjuratio dæmonis et imperativa non est semper licita, quia non licet eos adjurare ad aliquid ab eis addiscendum, vel ad aliquid per eos obtinendum, quia hoc spectat ad aliqua societatem cum ipsis habenda.

Q. 2. quibus competat potestas adjurandi et expellendi dæmones?

Et solis ministris rite ordinatis in Eccla fit exorcistis, patet ex ordinatione, hoc tn intlge de solemni adjuratione, qe fit, fit cum fma ab Eccla instituta, non privatas adjurationes qilibet privatq ex justa ca adhibere pt. caterum si qis privatq sine speali instinctu dmonis ab obsesso expellere vellet, procul dubio presumptuose ageret. vid. Baberft. l.c. n. 15. ubi tbr modq et praxis qa qis adhibere dbt qi in obsessio vult adjurare dmonem.

Q. 3tia an adjuratq vi adjurationis qtenus obligatione prestandi id qod ab eo petitur.

R. negative. qia adjuratio non est introducta ad necessitandum sed tntum ad movendum. ita s. th. a. 1. docet qod adjuratio qe inducit necessitate fit illicita, excipit tn nisi fiat a superiore, hic enim pt subditos ex debito prestiti juramenti compellere. advertunt tn DD. citati qod hac obligatio te non oriatur ex ipsa adjuratione, sed solq ex ipsa obedientia, v justitia. caterum de laude Dei qe ed non nisq religionis hic nil occurrit specialer notandum.

Quastio 3tia

De Voto.

Art. 1.

quid sit votum et quotuplex.

Votum dicitur a S. Th. 2.2. q. 88. a. 1. et seq. promissio deliberata Deo facta de meliori bono.

Dr 1. promissio ut excludatur propositum quod est actus voluntis, cum extra promissio sit actus illatus practici, sed quasi locutio practica.

Dr 2. deliberata id est ut fiat cum tanta advertentia quae sufficeret ad peccatum grave, qui enim potest se obligare diabolo aut glossa, potest se obligare Deo. hinc licet votum factum ex metu sive ab intrinseco sive ab extrinseco orto sit validum, attamen si tale metus fuisset notabiliter perturbata ratio voti nullum esset. nec refert quod semiplena deliberatio ad peccatum veniale sufficiat, quia quae requiritur ad valorem voti quod ad peccatum, bonum enim ex integra causa, malum ex quolibet defectu. qui a leviter sine maxima deliberatione voverit regulariter peccatum veniale committit, ut et ille qui sic juravit falsum ubi adest periculum perjurandi. Caeterum promissio deliberata non est voluntaria ac proinde votum dat cum sine errore, ignorantia et dolo circa substantiam, quae ignoratur nulla voluntas. unde si quis S. ordine suscipiat ignorans ei esse annexum, vel erronee credens ei annexum esse votum castitatis non teneberitur voto vi voti quod nullum est, sed solum ex praecepto Ecclesiae si talis in ordine suscepto ministrare velit. Laymann l. 4. t. 4. c. 1. n. 5. si tamen ignorantia non versetur circa substantiam

rei promissa te votum erit valida, cum eam qualitates seu accidentia sint gravia substantialiter, sequitur quod qui ipsa substantia voveat et voveat ea quæ sint cum ea connexa. excipe nisi qualitas sit se intenta aut spectet ad obiectum motivum speciale.

Nostum tn quod hæc doctrina ad vota professionis non sit extendenda, siquidem ob nullum errorem vel dolum substantiæ rei non attingente infirmatur, prout ed in simili de matrimonio dr.

Dr 3. facta Deo id est directa ad ipsum Deum, sed ultimate ita ut per ipsam promissione ho maneat præter ipsi Deo obligatus.

Ratio est quia votum est cultus latriæ, unde vota quæ fiunt sanctis primario fiunt ipsi Deo. Dario vero sanctis ut relatis ad Deum vel si mavis ut testibus et intercessoribus apud Deum, si certo constaret quod promissio facta sit v.g. B. Virgini absque relatione actuali in Deum et quod cum illico se solum obligaverit B. Virgini et non Deo, tunc esset votum, Deo prius dictum, cum non esset actus latriæ sed stultus hyperdulia obligans quidem in conscientia, et proinde non obiaceat reservationi ordinariæ nostri, unde a privilegiato dispensabile. Dixi si certo constaret, sed in dubio præsumendum est promissione facta esse Deo saltem ultimate.

Dr 4. de melioribus bonis. de quo tractatur art.

Dr 1.° quo vota ficta obligent?

Respondeo modo fere resolvenda esse hæc quæstio sicut de juramentis fictis supra art. 3. diximus, unde ordinarie

qi vovet sine animo vovendi aut se obligandi, peccat tm veniales:
in voto a solemni nisi metu gravis se excusaret, et mortale.
qi a vovet cum animo non adimplendi graviter v leviter peccat pro
rata mala juxta Sporer tr. 3. c. 2.

Q. 2. an metu injuste incusso non irritet votum?

Sol. licet metus sive ab intrinseco sive extrinseco proveniens votum non
invalidet ut jam dictum est, attamen si sit gravis et injuste incussus
directe ad extorquendum votum, illud invalidat. Ita colligitur
ex c. per latum. de his quæ vi metusve cauſa fiunt.

Ratio est quia Deus non videtur velle tale promissum acceptare
quale nec acceptaret vir probus si sibi fieret, et fere si
acceptaret videretur approbator injuriæ et iniquitatis. porro
votum dicitur multiplex. Dividitur enim 1o in absolutum et conditionatum,
illud cui nulla adjicitur conditio. 2dum cui adjicitur sic ut voveas
nolit se obligatum nisi posita conditione; quod a pena appellatur
de penale: ut voveo si fuero, me daturum eleemosynam. 2do in
solemne et simplex, illud quod ex speciali acceptatione Ecclesiæ
perfectum est, ut votum professionis in alqua religione approbata, sic votum castitatis sub multorum tempore ordinibus sacris
annexum. hoc vero est quod privati suscipitur, quale est professio
religionis non approbata. 3tio in realem quo promittitur
res externa et in personale in quo vovetur actio personæ.

et in mixto, sed ex reali et personali, ut peregrinatio cum oblatione doni. 4to in expresso quod fit expressis verbis, et in implicito, quod fit quando exercetur aliqua actio cui annexum votum, sic fit implicitum votum castitatis in suscepto ordinis sacri. ceteras divisiones utpote leviioris momenti omitto.

Art. 2.

De mata voti.

Concl. 1. mata voti dari et possibilis et in potestate voventis. cois. ratio colligitur ex nata voti, nam votum est promissio Deo facta cum intentione se obligandi ad aliquid praestandum vel omittendum: atqui nullus potest se obligare ad id quod est in sua potestate: quia impossibilium nulla obligatio qua p.

Inf. 1. invalidum est votum non servandi, nec venialiter, quia spectata natali huius fragilitate, hoc est moraliter impossibile: validum tamen est votum vitandi loca mortalia, aut certe venialia in specie determinata, et non adeo ardua v.g. non modicum quid furandi, mentiendi &c. imo ipse Layman hic c. 7. n. 5. validum est votum nullum peccatum cum plena deliberatione admittendi.

Inf. 2. invalidum est et votum directe emissum de facto alieno. quia facta aliena non sunt in nata potestate. unde filius non obligatur voto patris qui eum ad religionem voverat, Canones a contrario id docent, p. filius votum parentum ratificaverit, tenentur tam

parendes adhibere conatu ac diligentia ut filij religione
ingredi valeat, ad hoc eum videnti se obligasse.
Inf. 3. quod maa voti in principio fuit impossibilis licet postea
reddatur possibilis votum tn sicut fuit ita manet irritum. juxta reg.
jur. in 6. 18. n firmatur tractu temporis quod de jure ab initio
n subsistit. quod et in juramentis et alijs similibus tenendum est.
Cond. 2. Voti maa dbt esse moraliter bona, seu dbt esse opus
gratum Deo. et cois cum S. Th. hic a. 2.
ratio est quia votum fit in honore et obsequium Dei qo nisi ei
gratum sit, ab eo minime acceptatur, promissio a n acceptata n
obligat. hinc
Resolves 1o irritum est votum de opere peccaminoso, imo pro-
mittere Deo se peccaturum, et si quod promissum sit tum veniale
et grave peccatum, cum sit Dei qoda irrisio.
2do irritum est votum de re indifferenti. excipe nisi adsit
bonus finis à voventis intentus: unde multi hodie vovent n
ludere ludis aliquis licitis, n transire p certa platea, p.
eo quod hae sint occasio ad peccandum.
3tio irritum est votum ob finem v circumstantia mala vg. vovere
eleemosynam praecise ob vanam gloriam ad felicem successum
furti p. si tn talis finis n sit caa finalis seu mralis
motiva vovendi, sed tum caa impulsiva 2daria vovendi,

te validum esse votum, atq; probler vacuum meriti ob vanam gloriam captatam. v. Spor. c. 2. sect. 2. a. 47.

Concl. 3. votum dotis est de meliori bono sta S. Th. hic a. 2. et colligitur ex diffinitione voti. Sed a gelus. non est, ut id quod voveri sit melius quolibet alio, sic nullum votum valeret nisi factum de opere omnium perfectissimo, sed tum quod debeat esse melius suo opposito, seu contradictorio, sic votum dandi eleemosynam valet, et non dandi non valet, quia melius est dare eleemosynam, unde est invalida illa vota omittendi opera bona de consilio honeste ludendi, moderate comedendi, nuptias vovendi, procurandi Epatum &c. quia eorum oppositum est melius ad Deo gratius, sed tu per accid. ob circumstantias eorum oppositum non esset Deo gratius, et sic valida erunt talia vota. v. Spor. hic n. 57.

Similiter votum nubendi ob eandem rationem ordinariè est invalidum per accid. potest esse validum ut si matrimonium rei publ. valde sit utile, aut fiat ad liberandam virginem à se cognita ab infamia.

Quian opera praecepta poterunt esse materia voti?

R. affir. sed cum opera praecepta sint grata Deo, imo gratiora oppositis.

Q. 2. quid dicendum quod materia quae voveri partim est licita aut possibilis, partim illicita aut impossibilis?

R. si una ab alia non dependeat, ita ut v.g. licita ab illicita possibilis ab impossibili separari possit, validum est votum quoad licita

aut possibile parte, ita ut hoc axioma juridicum, utile p
inutile vitiari n debet. qare qi voverit dare pauperi 100 et n
pt nisi dare hos 10 dare tenetur. ita qi voverit peregrinatio
obeunda nudo corpore aliove justitioso modo tenetur omissa
justitia ad ipsa peregrinatio. excipe nisi voverit per copulatim
et p modum unius se eam voluit n commutare, unde in his attendenda
est v maxime intio voventis v. Spor. fusiq de hac re. hic n. 67.
§. 3. dub. quomodo vota ~~impl~~ incompossibilia valeant?
Sol. si unum sit alterius impeditivum, adimplentur meliq, Dtis
sit posterius. Stu D. Th. si sint aequalia adimplentur id
quod prius, si a nec hoc fiatur, eligatur unum pro libitu.

Art. 3.lus

De obligatione voti ta absoluti qa conditionati.

Suppono qtra sectarios votum esse actum virtuosum et meritorium
attestate S. Scriptura, vovete et reddite Dno Deo. Ps. 75.
imo qq ex voto factum longe majoris est meriti qa sine
voto factum, qia plus dat qi vovet et actum dat, qa si daret
solum actum; sicut plus daret hni ait S. Th. qi ei daret arborem
cum fructibus, qa qi ei daret fructus tm.
Concl. Votum rite factum obligat sub mortali ex genere suo, et desu
Deutr. 23 et patet 1. Thim. 5. de viduis tra votum qtinentia
nupturientibus dr: habentes damnatio qia prima fide irrita fe-
cerunt. unde bene dixit Salomon Displicet Deo infidelis

et stulta promissio. Dixi ex genere suo, nā levitas mātēr in voto simpli. Ne intio voventis ut si aliquis tūc sb levi se obligari velit excusat à pto mortli. rāo ē quia votu ē lex quāda privata à voventē sibi ipsi imposita: atqui aliæ leges n obligāt sb mortli in mā levi, neq; ēt in gravi si tūc leve obligaōē intendat legislator p.

Qr. 1. quid dicendū de illo qui dubitat de voto?

Qr. 1. circa hoc prius statuendas ēt quasdā regulas cōiter receptas, et in mā juramenti applicabiles. 1a in dubio melior ē conditio possidentis. 2da obligaōēs præsertim gratuitæ st potius restringendæ quā ampliandæ, quia cum de obligaōē agitur stricte interpretāō facienda ē. l. 1. quod. ff de verb. oblig. 3tia dubitans an sit an min, tenetur tūc ad min: quia in obscuris quod min sequimur. 4ta judicia diu postqm statuis aliquid facere dubites an voveris nec ne, judicabis te n vovisse, quia n da facile et cito obliviscimur magnæ promissionis gratis ē votu. 5ta si verba ibi usq ē ex se n sig ficent votu, promissione, ū pactu in dubio præsume te n vovisse, quia quæ st facti n præsumitur. 6ta ~~quæ~~ si verba quæ usurpassi ex se sig ficent votu, promissione aut pactu, in dubio præsume te vovisse, quia nemo censetur dicere id quod n habet in mente. 7mā dubitans an sb levi ū sb gravi voverit, inspicere debet exigentia mā, quasi ēt mā alcq legis divinæ. apud

La Croix l. 3. p. 1. n. 382.

Q. 2. quomodo sit facienda voti interpretatio?

R. ea facienda hoc modo ut obligetur juxta circumstantias quas vovens determinare intendit. si is nullas determinaverit, nec de eius intentione constet, attendenda sunt verba voti, sicut ut strictae explicentur servata verborum proprietate et coniugentia. quod a nec ex intentione voventis, nec ex verborum nec mens mens voti satis constat quaeritur votum obligetur. et votum interpretandum et observandum eadem ratione modo et circumstantiis ac si esset lex divina v. Castrica. v. spor. l. 3. c. 2. sect. 3. § 3. ubi plures casus particulares resolutos reperies.

Q. quo tempore vota impleri oporteat?

R. quod vovens certum tempus aut diem praefixerit v.g. jejunium in Vigilia Conceptionis B.V. ea transacta non adhuc tenetur imo nec tenetur praevenire: si autem nullum tempus praefixum sit debet impleri quam primum commode potest. ita omnes. Caeterum si qui habeat commoditatem ultra tempus ulterius et quod notabiliter differat, non peccat nisi venialiter, modo absit periculum, ne voti executio penitus omittatur. vid. Haberfl. tr. 5. d. 3. a. 4. § 5. n. 59.

Q. 4 an votum personale possit aut debeat impleri per alium?

R. negative quia voto personali factum proprium promisit: quod tamen proprio satisfaciendum non alieno. unde qui negotium illud per se implere

n teneri p alia. imo nec pt p alia si p se pot. sicq si
vovens expresse intenderit se obligare ad qd faciendu p alia
cu pt casu qd ipse n posset p se. aut votu talis conditionis sit
ut soleat p alios impleri: ita si disjunctive voverit, se
v p alia qd aliqd facere vg. audire missa vp. satisfacit
utroq modo.

Cetera de votis realibus intelienda est aliter, hac em pt adim-
plenda p alia et herede ad que transit res cu suo onere,
si vidlt vovens n adimpleverit. idem e de voto mixto ex ea
parte qa e reale, unde si quis voverit peregrinaci ad locu
sacru et ibi offerre donariu, si vovens sit mortuus n impleto
voto, heres ad donariu manet obligatu; n tn teneti solvere
sumptu qi peregrinaci debuisset impendi, qia hi stinent
ad votu pnsonale peregrinaci. accessoriu a sequitur suu
pale.

Q. 5.to qua ratione fit obligatio voti circa ingressu religionis?

R. qi generali emitit religionis votu teneti morale adhibere diligentia ut in aliqa suscipiatur, adeoq regulariter ab
una pasu alia adire debet; n tn teneti pro admissione peragrare provincia sed satis e adire loca aliqot n minus
distincta: neq teneti manifestare suu votu ut facilius suscipiatur. idem esto proportionaliter si quis certu ordine

ingredi voveb, susceptq; a satisfecit voto si remittatur aut egrediatur p. falte ex justa caa: / caae a justa sit. 1o difficultatis juncta tristitia, anxietati diuturna. 2. si adversatur in religione falte cu tenore ming g suli sua saluti. 3. si in religione ming caute observetur regula. 4. morbq; incompatibilis cu onerib religionis.

Caeteru, quad vota conditionalia haec nostra sit: 1o vota conditionalia n obligare cessante conditione. 2. nosq; comitis sola si ipse vovens caa sit quod n adimpleta sit conditio dumodo id n impedierit p dolu vel aut fraude, quia fraus nulli patrocinari debet. 3. nilq; etsi p fraude p impedieris adhuc prble ed se voto n teneri. monet tn raymar attendendu ed ad intioe voventis. vid. plura apud eundem l.4.t.4. c.5. ed 6.

Art. 4.

De cessaoe voti per irritaoem.

Nota 2ter tolli posse obligaoe voti 1o nullq; authorite interveniente, idq; ú maa mutaae ut si maa antea poitis honesta p. fiat impoibilis, turpis p. ú defitione conditionis à qua dependebat. huc ed revocari cessao caae finalis, ut si voristi peregrinaae pro obtinenda patri suo sanite, is a ante peregrinaae moriatur, ed de hoc modo ulterius nil

occurrit notandum. 2do solli pt obligaõ voti interveniente auctoritatis hmã idqz 3pler: irritaõe, commutaõe, et dispensaõe. nunc de irritaõe agemq, postea de alijs.

Concl. 1. cois ille cq pteſti dominativa et subita voltas alterij, et subditi alcq vota qualiscqz illa sint pro libitu sine ulla caã valide irritare directe. ita cois.

Raõ et quia oia vota quãlibet eiusdem pendent ex qsu alterij sicut ex coi interpretaõe censentur hãc tacita qditioe qtinere nisi superior qtradixerit.

Dixi 1o valide na si sine caã irritet, probtur et qod falte sed venialiter. 2do directe hoc et pt velle et pronũtiare ut illa vota nulla sint, ita ut nullo casu obligaõ possea revivisca. unde

Resolves 1o qilibet pater et in eiq subiecta avq paterq, tutor imo et mater n tm filiorũ et, sed et in priorũ subiectis et proprie et magister v herq possunt directe vota liberorũ impuberũ irritare. Raõ et quia hij oibq censetur subiecta illorũ voltas.

2do vota religiosorũ: n tm novitiorũ cum n sint subditi prelatis n exemptis: et sub praedecessoribq emissa irritare possunt praeter Papam eorũ superiores, probtur et abbatissa ac matres sorores ob eande raõe, excipitur tm votũ trans-

eundi ad arctiorem religiosae. vid. Baberst. tr. 5. d. 3
a. 4. § 5.

3.tio maritus tn non potest directe irritare ullum votum uxoris, ita probat cum aliis Layman. c. 7. n. 12 gtra Suarez et alios.
ratio est, quia potestas dominativa quam uxore marito non competit, non eam est obsta ei sicut religiosus prelato. quod si gtrarium videatur gtineri in scriptura s. Num. 30. Dicendum est hanc legem fuisse caremoniale, atque adeo est abrogata. vel potius quod illgta sit s. scriptura de votis uxoris matrimoniali juri prejudicantibus, utpote facto de electis ex bonis coniugi faciendis.

Q. an vota ante pubertatem emissa possint adhuc irritari a patre avo pt. potitque pupillus acquisierit pubertatem?

Rs. affirmat cum cotiori, quia ista vota erant additionalia nec tractu temporis ipso additiones amittunt: secus tn dicendum si pubes factus ratificaverit: in dubio enim non presumitur ratificasse, quia illud est facti, factum enim non presumitur nisi probetur.

Concl. 2. Si alicui non quidem votum voventis, sed mea voti sit objecta, ita ut in hanc jus habeat, is tale votum potest irritare indirecte, hoc est eius obligationem suspendere. et cons.
ratio est quia nemo potest aliquid alteri promittere in prejudicium tertii. unde

Resolv. 1. Si pater indirecte irritare vota liberorum suorum in sua potestate existentium, qua libera et exercitia familiae gubernandae impediunt, atque patriae potestati obstant, ut sunt vota peregrinationum, jejuniorum falsa multorum. vota a religionibus, coitus, professionis hic non comprehenduntur.

2da Si uxor irritari vota mariti qua viderit vergere in suum praejudicium ut vota longae peregrinationis, nimia abstinentia, quod vicissim ed a potiori competit marito qua uxore, exceptis hoc utriusque potestas ad vota edita ante matrim. quo non sunt servari sine praejudicio alterutrius.

3.tio idem est Dnus et Dna respectu famulorum ut si voverint jejunium Q. qua fierent inepti ad obsequia Dni.

4.to Praelati et hoc modo vota novitiorum irritare quo derogant exercitiis probationis.

Caeterum adverte 1° vota ttu indirecte irritata revivescunt et obligant, quo alteri desinunt praejudicare, unde vota quinquennalis puberis, servi &c. qua objectionis tempore oblata fuerant, rursus revivescunt, postque a potestate liberati sit. 2do si inferior emisit votum quod non est implere absque assu superioris tenetur petere licentiam illud implendi, ita quia in tacita conditione videtur se ad id obligasse.

Art. 5.

De comutatione voti.

Comutatio voti est substitutio alterius operis honesti loco eius quod voto promissum erat sub eadem obligatione ad eq licitatione suo est observanda. 1o comutatio fieri debet ab auctoritate Ecclesiae, sed te tenu quod ergo in quo fit comutatio est paulo minus bonum ~~et~~ vel saltem quod dubitatur de aequalitate boni, na quod ergo in quo comutatur manifeste est melius, et requiritur authoritas superioris, sed et ita comutari posse videntur auctoritate, quod ad problem quod exhaeduat quod ergo est manifeste aequale. semper tamen excipiendo votum S. Officii reservata. 2do ad comutationem voti in aequale requiritur causa licet minor quam in dispensatione quia dispensatio plane liberat ab obligatione voti, comutatio vero aliud substituit. unde si fiat in melius nulla causa requiritur, si in aequale sufficit quevis causa dummodo videatur comutatio expedire: si vero in palo minus requiritur gravis ac notabilis molestia in interendo. Caeterum si comutatio facienda esset in ordine notabiliter minus, cum hac sit partialis dispensatio, te attendendo et eadem causa, quae requiritur et sufficiunt ad dispensandum de gibus possea. sine ulla causa comutare votum in aliquid minus est solum illicite sed etiam invalide. ita la Croix n. 126. verum confessarius studeat semper se conformare iis quae praescribuntur in Schedis jurisdictionalibus

hg diœcesis n. 16. hg senoris, : sacerdotes q vota in majora aut magis Deo grata aut certe eos pia Deoq grata opera commutent, raroq habeant in illa commutatione aut laboris aut impensarum in solutione voti à penitente sbeundarum, haecq fiant sine prejudicio tertij.

Porro ora vota personalia commutari posse propria authoritate in voto religionis facile ostendi ex dictis, eoqd ha sit longe prestantiq sed

Dt. 1. quna censendum sit meliq?

Rs. quod oibq sectatis a Deo gratiq sic et ne, unde et si oratio sit oq prestantiq jejunio aut gestatione cilicij, id tn hoc ae gratiq Deo magisq expedions ad salute, carnis mortificatione q.

Dt. 2. an is cq voto mutatu a possit primu implere si malit?

Rs. affe qia in eiq favore facta a mutatio cu tacita goditione si ei placuerit.

Dt. 3. an commutatio fieri poit extra confessione?

Rs. probie ad id fieri posse. ita suarez q qia rudiori prescribitur ut in confessione fiat.

Dt. 4. qis statu habeat commutandi?

Rs. ois qi habet potestatem dispensandi, cui en licet maiq licet minq, saltem si minq inclusu sit in majori. ad n eq tra.

Art. 6.

De dispensatione voti.

Dispensatio voti dicitur qua fit absoluta quoad obligationem ex voto contracta non Dei facta. ut sit valida requiritur justa causa quia jus superioris nemo valide remittit sine causa rationabili ut dictum est in tract. de legibus. Causa a justa sit sequentes 1a si votum editum sit indirecte aut in magno metu. 2da si ad sit nobilis difficultas exequendi votum. 3tia si id exigat bonum Ecclesiae vel reipublicae. 4ta si vergeret in damnum corporale voventis. Potestas a ordinaria dispensandi gaudent omnes prelati qui habent jurisdictionem in foro externo. Subdelegata vero religiosis mendicantibus et specialiter et Benedictinis ex gestione Martini V ac quoad et alijs, qui eorum privilegiis fruuntur. excipiuntur tamen 5 vota. Casus reservata sit votum religionis assumendae, votum castitatis perpetuae, vota peregrinationis in terra sancta, ad limina apostolorum, ad S. Jacobum Compostelae. in ijs tamen quando ob nullam ulli dispensatio aut saltem commutatio fit.

Q. 1o quid circa vota reservata sit notandum?

R. 1o cum reservatio sit odiosa dicendum est non reservari vota nisi sint ono libera, perfecta, plene obligativa, absolute certo valida. ita Suarez. c. unde, vota ex metu et levi extorta conditionata, poenalia, disjunctiva obligantia sub veniali, dubia non sit reservata.

§. 2. speciales circa votum castitis Papæ reservatum notandum sit, illud non reservari nisi sit perpetuum, perfectum et absolutum omnimode castitatis, sive abstinendi ab omni voluptate delectatione venerea tam in=qua extra, tam in=qua extra matrim. ita communiter DD. unde votum assumendi S. ordines, non nubendi, non fornicandi, non tangendi turpiter mulierem, non peccandi duobus in quibus, observandi castitatem, temporis limitatum. item vota disjunctive facta vg. aut castitatem, aut jejunium non sit reservata. vid. la Croix l. 3. p. 1. n. 544.

§. 3. an si quis emisit votum castitatis ante vel post matrim. contractum, regulares privilegiati possint cum tali dispensare quod petendum et reddendum debitum &c.

§. 4. ait. ad dispensationem tum impetrata, non soluto matrimonio redit obligatio voti. ita Henriquez loc. n. 64. licet a regulares ut dicunt possint dispensare in votis, in nra tn diœcesi id ab eis minime practicari sit, cum sibi votorum dispensationem reservaverint Eiq. unde ipse tanc ab eo emendicare debent, qui vo ea quæcunq; fuerit attendere debet ut in tollendis votis potius utatur commutatione quam dispensatione, et extendatur ad temporis voti: unde pro voto perpetuo communiter aliquid aliud Deo ego gratum quantum fieri sit minus difficile in pœnum imponendum atq; observandum, juxta monitum in schedis jurisdictionalibus quæritur.

Lectio 4.

De Statu Religioso.

A. 1.

De certia Status religiosi et Quina eu ingredi valeant.

Status religiosus est fidelium ad Xtnæ charitis perfectioe tendentium per spontanea paupertis, castis ~~pau~~ et obedientiæ vota perpetua stabilis ac socialis ordinate viverdi modus ab Eccliæ approbatus. ita S. Gallens. t. 7. tr. 2. sect. 1. v. aliter: et status perfectionis per tria vota perpetua agirendo ab Eccliæ approbatus.

ad eius certia regiuntur 1.o vota substantialia eaqs perpetua castis, paupertis et obedientiæ. 2.do approbatio Officii ex c. 11. de religiosis domibus.

Nota 1.o antiquitus non fuisse necia approbata Officii. ad in Conc. Lateran. sub Innoc. III. hoc approbat ut nocia decreta et. unde patet vota religionis non approbata ipso facto esse irrita, uti vota paupertis et obedientiæ, et voluer et votum castitis, quia non censetur Eccliæ acceptare illud noe Dei, quod fit in religione qua non approbat.

Not. 2. omnis DD castim regirant et solemnite votum tringa qui certie status religiosi, seu religiosis loquunt tu

solum de religione stricto jure antiquo, non de jure novo quod est ex Bulla Greg. XIII quæ incipit, Ascendente Dno. Jesuitas vere ac religiosos qui emittant vota solemnia, atque adeo solemnitate votorum non ac de entia religionis.

Q. in quo consistat solemnitas votorum?

A. in eo quod religiosus in ordine a sede apostolica approbato juxta formulam ab Ecclia præscriptam emittat tria vota substantialia tradendo ac obligando sejipsum irrevocabiler religioni, et vicissim religio subdito se obligat irrevocabiler de nunquam dispensandis aut irritandis votis ab eo emissis. ita S. Alph. hic dub. 2. unde vides cur vota editat a Patribus societatis fatte non professis sint tantum simplicia, quia nimirum ordo seu societas vicissim se non obligat in statum ad non relaxanda vota sociorum. Porro in religione ingredi possunt qui sunt sui juris, qui a alteri sint obstricti non possunt nisi de illius consensu.

A. 2.

De Novitiatu ac professione.

Nota professione alia est expressa, alia tacita. expressa est cum quis utitur alqua formula professionis quæ ainsi sunt declarant tacita professio fit 3pler 1. ferendo per triennium habitum professorum religionis. 2do si tali habitu pulcro facias aliquid ex professionis proprium. 3tio si in religione in qua non est distinctio habitus professorum

et novitiorum, deferat habitum, totum annum. Dot tu hoc fieri
ante professionem. vid. S. Gall. to. 2. sect. 2. d. 3.

X. quid requiratur ut professio sit valida?

R. 1. aetas legitima et quidem sedecim annorum completorum ita Trid.
ss. 25. c. 15. ubi praeterea et professio a antea facta sit nulla,
nullaque inducit obligatio ad alicuius regulae vel religionis vel ordinis ob-
servandae, aut ad alios quosvis effectus. 2do requiritur integer
annus probationis post sumptum habitum et quidem de momento ad momen-
tum, ita ut eo non impleto professio sit nulla, et praelati admit-
tentes aliquem ad professionem secus mortaliter, et insuper mendicantes
sint excommunicati, suspensi ab officio admittendi ad professionem
c. nullum de regular. in 6. absolute a integro anno vel ad
professionem est admittendi vel è monasterio expellendi nisi justa ca-
dilacae excusaverit, ut si v.g. morbo aliquo laboraverit, si aetas defit,
si in probatione non satisfecerint. Dot vere annus et quatenus sum
coiere licet glossa apud adversarium contrarium tenere videatur. item
dot fieri in habitu ac in monasterio, sed in hoc est dispensare superior.
vid. S. Gall. c. l. 3tio requiritur animus professionem id est se vere
obligandi, id est si a quis fictae professeretur, teneretur deponere fic-
tionem vel egredi detecta prius fictione coram ordinis superiore.
4to ut non quantingat error circa substantiam rei promissae. 5. ut non
interveniat metus gravis injustus incussus ad extorquendam professio-
nem irritat professio. c. placuit de his qui vi metusque idem
dicendum de metu reverentiali sancta S. Gall. 6to ut fiat

cum esset eiusq; incorporari religioni, hoc a jure d. penes praelatum, et saltem saniori parte capituli. 7. ut profitens non haberet aliquod impedimentum quod in illo ordine pro censeatur certum. si vero est impedimentum non tam ex substantiali professio non esset irrita, nisi praelatus protestatus esset se eum nolle in aggregare admittere si hoc vel illud impedimentum haberet. 8. ut persona profitens non sit alterius juri obstricta.

Q. 1. an novitij regulae et instituti legibus teneantur?

R. negative. quia tantum sit in religiosorum gubernium admissi.

Q. 2. an novitius possit tonsurari?

R. negative. nam c. monachis 6 praecipit Gregorius ut eos qui ad gubernandum monasteria susceserint priusquam biennium in quersione compleverint nullo modo audeant tonsurare.

Q. 3. an natalium vitio notati criminum et scelerum infamia infecti possint ut novitij in religione recipi?

R. affirm. quia id nullo jure prohibetur. Gregorius cum XIIII institutiones Sancti ejus tales infames prohibebantur, abrogavit. vid. Azorium hic q. 8. c. 3.

Q. 4.to quibus favoribus gaudeant Novitij?

R. gaudere 1.o privilegio clericali quatenus ad immunitatem ut excomunicationem incidat, si qui novitium percusserit. 2. privilegio fori, imo Eius non sit de delicto novitij religionis exempta cognoscere, secus in dicendum si non sit exempta. 3 in favorabilibus veniunt hoc religiosorum, unde gaudent privilegijs ordinis.

Art. 3.tio

Ad quid teneatur religiosus vi votorum.

Quamna obligatio gratiae religiosus vi voti paupertis sufficiter habetur in jure Can.

Circa votum castitis vero nihil hic occurrit speciale notandum nisi quod de pectu deliberatu gtra Ctum praeceptum gtineat 3plex malitia. Magis restant tamen quaeda de voto obedientia explicanda et notata. et quidem 1.o religiosus vi obedientiae obligatur ad servanda regula juxta vim obligationis in unaquaq religione recepta. 2do ad obediendum superiori praecipienti juxta regula, regulariter tamen sub levi veniali, nisi superior graviter obligare intendat, quod colligi potest quando utitur verbis graves obligationem importantibus ut praecipio in virtute obedientiae, in non Dei et in dubio de potestate superioris aut licceitate rei praecepta praesumptio stat pro superiore.

Dixi a praecipienti juxta regula non superiori praecipienti praeter regula aut supra regula, ut institutum autem teneatur ad obediendum, ut ait S. Bern. l. de praecepto et dispens. c. 8.

Q. 1.o si superior et Reg cui monitum subditus a gtraria praecipiunt, cuinam obediendum?

R. subditum teneri obedire superiori in ptinentibus ad regula et ordinis statuta. ratio quia in manibus superioris novit

obedientia sub regula. in his vero qua spectat ad disciplina
Ecclesia obedientia erit ego. ratio est quia quod ad illa superior ipse
Deo subjectus est.

Q. 2do utrum religiosus teneatur obedire Prelato praecipienti mere
actus internos?

Q. teneri si praecipiat indirecte, id est si superior praecipiat
actus externos qui sine interno subsistere non possunt, unde subditus justus
pro alio facere posset, tenetur libere intuitu pro eo illud applicandi.

Q. 3. an religiosi tempore pestis teneantur obedire prelato praecipi-
enti ut peste laborantibus inserviant?

R. esse si infecti peste sint graviores, quia hoc spirat ad observanc
status religiosi: secus si sint extranei, quia praeceptum est supra regula.
vid. S. Gall. hic q. 3. d. 3.

Q. 4. an quo religionis regula consuetudine laxata est, teneantur
religiosi sub obedientia illa in suo pristino rigore servare?

R. 1o religiosos professos nulla consuetudine excusari posse quin
teneantur implere centesima regula quia continent quae ad tria
vota religionis spectant, et aut quae ad eorunde observanc
valde conducunt, moraliterque certia et judicantur. nam sine talibus
regularis vita quae professus est nec vigere nec consistere potest.

R. 2. in accidentalibus observantiis prout sunt jejunia, strictus
silentium et consuetudine contraria excusari potest, nec ad hoc quis

d gsuetudine imemorabili, sed satis d ut gsuetudo tanti sit temporis quanti ad dos ad alias leges ecclsias abrogandas. ita s. th.

Q. 3. si capgenerale aut ki gorn d leges condere vellent regula collapsa ad pristinu statu reducere, tenerentur professi ad reformace accedere nisi expresse intendissent in sua professione d alia servare qdq; se servabatur nd ex cori sententia doctor sanctus. rad d qia ex vi professionis qd expresse aliud d intendit professus, censetur se voluisse obligare ad procurada illig religionis qservace, ad qd cu maxime nessria sit regula in pristinu statu restituo ad hanc procuranda v nd impedienda se tacite obligasse censendus d ita sterings.

s. gall. vd in thu videntur admittere hanc doctrina in quantu regula nd d legitima gsuetudine mitigata.

Art. 4.

De potestate prelatorum qa subditos. ide de apostatis fugitivis, ejectis, et clausura.

Q. 1. quna sit potestas ~~subdit~~ prelatorum qa subditos?

R. Prelati habent plena jurisdictione in subditos suos: unde graviter delinquentes potunt punire tanis qa corporalibus qa spiritualibus et gravissimis. Insqs rursus ab eisde absolvere. inter corporales censentur carcer et ppelus, expoliao habitus religiosi, expulsio ex cœnobio. inter spirtles numerantur

Censura, excomunicatio, suspensio, privatio dignitis, honoris, vocis activa et passiva constituti.

Q. 2do an prælatus possit impedire suos religiosos ne in arctiorem religionem transeat.

R. negative. similiter eos oibus religiosis transire ad cartusianos, his vero ad mendicantes, verum hic transitus non facile consulendus juxta St. Gall.

Q. 3tio an religiosus apostata promoveri possit ad dignitates.

R. affir. dd probiore sentia eo quod pena non sit inducenda nisi haberet in jure expressa. ita Bonac. et alij.

Q. 4. quid de fugitivis sentiendum?

R. si in religiosum Prelatus sive ego sevitia exercuerit absque novo e claustro se proripere poterit, dumodo id faciat latius superiorem adeundi gratia, nec aliud remedium superetur se ab iniqua oppressione liberandi. c. final. de regular. Tridentinum e quod videtur ed gratiam Ss. 25 c. 4. non loquitur de casu manifesta sevitiei. cæterum jus naturale dictat quod fugitivis sed eis hinc inde vagendi et apostata ingrediendi jus ut castigentur et emendentur, modo in spes correctionis affulgeat, sicque eum liberatur prelatus ab eorum reductione ut aiunt St. Gallens. hic d. 4.

Q. 5. quid sentiendum de ejectis.

R. 1. si religiosus in gravi crimine existat ac notorie incorrigibilis

sit aut moraler intolerabile defectu in sui admissione
reticuisset, ut si qio morbo epileptico aut lepra labo-
raret, poterit expelli. Ita color. Lied a c. finale de regu-
laribus praesumit ut ejecti revocentur, legitur tt. tbu de eiectis
sine caa, ut interpretatur alterig.
Pr. 2do ejectus teneri ad vota Sollemnia qia in Dfinis ee reli-
giosis. Ita tenet Sc corrigere ut iterum suscipi valeat, qia
in professione fide dedit religiose vivendi, redeans a admit-
tendus in eodem loco et gradu. Ita requisitis tenetur reverti
aliogin excoicari dbt.
Pr. 6. qd observandum sit circa clausura virorum et mulierum?
Pr. 1o mulierum ingressus circa mulierum ingressum in Monasia
virorum prohibuerunt Pius V et Greg. XIII sb pena excois
ipso facto incurrenda, et admittentes eas incurrunt pariter
excoice suspensioe a divinis, privaoe officiorum, et in-
habilitate ad ~~divina~~ alia officia. Non a mulierum veniunt solo fe-
mina habites usu rationis et patua si sint puberes. excipiuntur
tn regina, principissa praesertim in suis territoriis cum comi-
tatu. Ita fundatrices monasiorum. Ceterum Sta affirmans
in st ubigz in eo rigore recepta ~~ut~~ Laymax docet in Ita certum ee
ingressum mulierum in claustra virorum regularium sb pena mortali
aut excoicationis censura prohibitum ee, cui opinioni suaveg ab eodem
Laymax relatg favet, modo circumstaa pravi finis, scandali o.
excludantur.

Q. 2. ors professa cgengs sint religionis ex Bulla Pij V prohibentur extra claustra egredi nisi ex caa incendij, infirmitis, &c. p Epm cognita et approbata in scriptis.

Q. 3. viri regulares et tenentur servare clausura stricto ac prio praecepto, unde si sine licentia ad longu temp exeant peant mortifero, seq si exeant post una aut altera hora reversuri, sed tt non evadent culpa veniale. loq a clausura is d qi pariete muro v janua clausa ita qtinetur ut intra ea secularibus accessu n pateat.

Appendix.

De observaa ac pietate intr Majores ac minores.

Religio et pietas qdqs promiscue usurpantur, et quemadmodu religio praescribit cultu et reverentia qa Deu et sanctos, sic et pietas offerendi qmodo majores colendi sit.

Art. 1.

De obligaoe filiorum qa parentes.

Concl. 1. filij parentibus obligantur ad amore d certa et ex jure naali deducitur. unde

Resolves 1.o eis bene velle salte ngtive, nihil male volendo optando imprecando &c. adeo ut si pravo et deliberato affectu in illos ferantur, graviter peccent. Vg. si morte eis imprecentur v alogio

duro, aspectu torvo, gestu protervo eos affligūt v. contristant, contemnunt, spernūt, v. et signo externo indignacōe odium p. qā eos ostendunt. Atque semper, deliberate serio et in mā nobili.

Resol. 2. eis et bene velle d. bna positive ac re ipsa bene facere et succurrere in gravis necessitatibus, puta in art. morbis curando ut efficantur, v. impediendo pia legata, et postea quā citiq. solvendo eorum debita p. tū corporali ut in infirmitate alijsq. occurrentibus adversis casibus, visitando, consolando, eis assistendo p.

Concl. 2. filij obligantur ad obedientiā qā parentes, deducitur ex 4to praecepto decalogi, unde graviter peccant 1.o si in re gravi sint inobedientes circa ea qa pertinent ad gubernacōe domus et bonos mores, v. ad aeā salutē. 2do si gtra voluntē parentis ducant uxorem se indignā et cū dedecore p. secū dicenda si sit digna.

Q. qid in electione status filij debeant parentibus.

R. quamvis super hoc teneantur consulere parentes, atq. rationabile consilium legi, attamen simpliciter eis obedire et acquiescere non tenentur. ratio est qia in eligendo vitae statu filius naturaliter liber est, et ad hoc ut parentes cogentes filios ad quemvis statum mortifer scent.

Concl. 3. filij praeterea parentibus debent reverentiā, ita clare habetur in praefato praecepto Decalogi. unde graviter peccant 1.o

si percutiant et leviter, v. si deliberate levent brachium v. instrumentu ad percutiendu. 2do si aio deliberato ad grave ira provocent, verbis g. tumeliosis v. aliqbus gibus sciunt graviter offendendo. 3.tio si maledicta, quibus p. in eos injiciant, si despiciant, v. nolint agnoscere, qia pauperes, rudes p. 4.to si in foro externo et de vero crimine accusent. Cæteru circa peccata filiorum qa parentes cape duas regulas notles. 1.a de odio, injuria, irreverentia, qtemptq. qe in aliu proximu censetur mediocris v. levis, gravis e in parentes, et qe censetur gravis in aliu proximu, suma e in parentes et qalificata, utpote adversans charitati et pietati. Rao e qia post Deu primq. qadq. quinctionis ad nos e parentu, ac proinde odiu, injuria, irreverentia p. ipsis illata semp. ceteris paribus gravior e qe illata aliis.

2.da quocunq. filiq absq. jussa cua deliberate aliqid agit v. omittit et ipsi aliqi f. se malu n. sit, ex qo tn. scit graviter offendendo parentes v. qtristandos, aut forte et patiuros nimia ira p. ipso facto peccat mortiter qtra amore, obedientia et reverentia parentibus jure naa debita.

Art. 2.

De obligaoe parentum qa filios.

Concl. 1. parentes qe noe et aliqutr ascendentes vg. avus, proavus &c. tenentur gravi obligaoe juris naalis filiis exhibere

amore. Ratio sumitur ex ipsis visceribus naturalis legis, qua omnia animalia sua proles diligunt, hinc sequitur parentes pro ratione mala et mortifer 1.o si filios gravi et injusto odio prosequantur. 2.do si ijs serio maledicant. 3.to si in gravi nosse non succurrant, mala eorum et damna corporalia et spiritualia non avertant cum possint. 4.to si eos nimis dure tractent &c.

Concl. 2. parentes tenentur liberis providere de salute corporali. et istam certa ob eandem rationem. unde

Resolv. 1. scare patres qui tempore menstrui, aut importunis conditionibus vacant, cum evidenti periculo abortus aut prolis viriatae accipiendo.

2.do patres qui in gravissimum damnum faciunt diversas uxores praegnantes.

3.to matres quae praegnantes currunt, saltant noxia edunt, nimium laborant. et ex quo praevidet nocumentum fiat.

4.to quae negligunt filios suos se lactare, sed id non nisi venialiter.

5.to si diligentia satis non coram impendant ut quaerant vt agirent bona quibus filij alantur, habeantque hereditate sedum sunt statu.

6.to si sine legitima causa filium dotis negent, et filium exheredent vt quia ipsi invitis nupsit licet se indigna &c.

Ceterum sicuti filij senes dimittere religione ad subveniendum parentibus, sic vicissim parentes eande ob rem filij relinquere tenentur.

Concl. 3. parentes tenentur ex ed. et gidem speciales liberis providere de salute sortis juxta illud Eccli 7. filij tibi sint. erudi illos et curva illos à puerilia ipsorum. hinc graviter peccant 1o si gandeo in ipsis non curent ut bonis moribus imbuantur, fidei rudimenta addiscant. pravas societates vitent, sacramenta frequentent, à vitijs se abstineant. 2do si occasiones peccandi ab eis non averlant, vel in locis aut domibus suspectis libere permittant. 3tio si malo exemplo vel officio depravant vel prudenter non castigent.

Q. an filius aliquo jure à patre ~~sit~~ exheredari?

R. affir. si adsint justae causae earum 14 recensentur in jure positivo. 1a si manus gravitter in patre injecit. 2da si accusat extra casus proditionis patriae vel Principis. 3. si calumnia gravi afficiat. 4. si cum maleficis se intermiscat. 5. si insidiatur vitae patris. 6. si patris uxore sed noverca violet. 7. si in judicium deferat Patrem cum eius gravi damno. 8. si negligit à patre inclusus filius: non filia: illum non adjuvat. 9. si prohibeat patre testari. 10 si lascivione exercet. 11. si patre referente dote ad nuptias filia minor 25 annis luxuriose vixerit. 12. si parentis forte furiosi filius cura neglexerit. 13. si eunde captivum non redimat. 14 si fuit hereticus patre existente catholico. sed haec ultima ait Sporer praejudicata ed in pace germanica.

Nota 1m quod hæ cæ nullu locu habeant ubi filiij aliunde n hbt unde vivat, na ei alimenta debentur jure naæ, quod à jure civili minime abrogari st. Cæteru qa dicta st observantur qâ filiorum et liberorum qâ parentes obligatæ, proportionaliter illqdâ st de ascendentibus et descendentibus in linea recta, licet fatendum sit n ta arcta inter hos ac illos ed obligatæ. vid. Sporer sect. 3. n. 64.

Art. 3.tius

De pietate & obligatæ tutoris & pupilli, conjugum ac collateralium consanguineorum.

Concl. 1.a tutor seu curator tenetur pupillis amore et cura in corporalibus et spiritualibus adhibere.

Ratio et qia st loco parentum unde ei proportualiter discurrendum et ac de parentibus propijs imo si bona pupillorum dissiparent aut negligentia sua perire sinerent n stu scarent qtra pietate, sed et qtra justitia cum obligatæ restitutionis. ex qo et sequitur pupillos vicissim teneri tutoribus suis exhibere amore reverentia et obedientia in ijs qæ gerunt tutela sua adeo ut in ijs deliberate inobedientes peccent mortiter juxta modos supra dictos

Concl. 2. uxor in ijs qæ spectant ad domus gubernatæ et bonos mores tenetur obedire marito, hic vero uxorem n ut serva sed ut socia tractare.

Ratio 1m et qia maritus est caput ac proinde potestas dominium naale n tam politicum hbt.

Eaq 2do qua prima non de capite Ecc. sed de latere formata est, ut non dos tractari ut ancilla nec ut domina sed ut socia, ex qua legitur ginges sese mutuo amore ac reverentia dore complecti, major in reverentia marito debet. unde prae uxor mortifero si in re gravi non obediat marito praecipienti aliquid in gibus est superior, aut eo spreto imperium sibi vindicet. 2. si suis rixis de verbis ad blasphemia provocet sciens aut scire debens ipsum ex talibus taliter provocatum iri. 3. si quid notable extra bona paraphernalia alienet absque licentia mariti. 4. si maritum pecuniae exerce nisi id faciat dispendendo se cum debita moderatione, aliquin et grave illi infert injuria ob superioritate. 5. si sine justa caa debitum neget. sed petes an mortifer peccet uxor si viru suum nolit sequi cum ex una civitate migrat in alia in qua vult ea ducere mutando domicilium? Ad affe Reginaldus et coior, illque a nisi antea pacta fuisset de domicilio non mutando. peccat ed graviter maritus ejo si indifferenter et sine sufficienti caa pecuniae uxore. 2. si glumelyis ea afficiat aut injuriis de se actis ad infamandu. 3. si absque legitima caa avocet ea a piis exercitiis, sed ut plurimu sine veniale. 4. si nolit eam alere exerce nisi ex impotia excusetur, aut uxor propria culpa

à viro recedat. 5. si graviter negligens sit in gubernaõe rei familiaris. 6. si sine justa caõ uxori non cohabitet aut diu absit.

Conc. 3. Consanguinei collaterales nimirum fratres sorores et alij q̃ sanguinei et affines tenentur sibi invicem exhibere amore, reverentia et auxilium in necessitate juxta ordinem graduum ac charitatis certa et distincta ex ipso jure naturali. peccant igitur 1. et quidem 2plicata malitia ut pote qtra charitatem et pietatis si sibi ingens auxilium in gravi necessitate ṽ gravi odio irreverentiam illata afficiant. 2do peccant graviter qtra pietatem si et ordinariam seu cui pauperate laborantibus succurrere negligant vq. non prebendo alimenta, si frater ea ṽ soror ṽ similis q̃ sanguineus aliunde libere non pt, et si sua culpa bona sua amisisset et dissipasset. sic Azorius. p. 2. l. 2. c. 40. possunt in eis adtenq̃ pro eorum correctione alimenta negari juxta Sylv. sent. 3. n. 66.

Dices. pietas debetur quod sit virtus qua debitus honor et obsequium deferatur iis q̃ post Deum sunt principium nostri ortus auctores: atq̃ q̃ sanguinei non sunt ad se invicem sui ortus auctores: quo virtus pietatis inter eos locum libere non pt.

R. quod in q̃ sanguineis aliquid sit parentum, ac proinde sub hac ratione ac proinde sub hac ratione

Q. an teneatur quis ab ingressu religionis abstinere ob indigentiam alimentorum quae frater vel soror petunt.

R. affir. si sit extrema vel quasi extrema, secus si sit tantum gravis ad aliquem momenti, nam hoc jus pro tali casu tantum competit parentibus.

Art. 4.

De observana qua superiores.

Nota. observana debita quae sit virtus qua debitus cultus exhibetur superioribus et aliis qui nos gubernant, actus vel potius, differt a pietatis virtute in eo quod hac deferat cultum parentibus tanquam posteris Deum ortus ac educationis nostae principiis ita vero deferat cultum superioribus tanquam principiis gubernationis.

Concl. Superioribus virtute observantiae debetur generatim a subditis reverentia et obedientia in omnibus atque eorum mandatis et officium se extendit, quemadmodum et ipsi vicissim subditis debent amorem et officia sui administrationis. a certa et deducitur ex 4 praecepto Decalogi. sic Hebr. 13. obedite praepositis vestris et subjacete eis. itaque odium detractio, injuria &c. qua patres spirituales et gravia peccata etiam charitate et observana. unde circumstantiae sunt explicanda et in quaestione:

Q. quanam sit obligatio parochorum qua suos subditos?

R. qua ex jure coi parocho incumbunt sit 10 quorum 6 priora habetur in Trident. s. 23. in Decreto de reform. c. 1. ubi de jure div. ea dicunt. 1. ad residere suoque gregi assistere. 2. ad pro suis oribus sacrificium offerre juxta aliquos singulis festis, juxta alios saeng.

dū veriore a sūi arbitriū boni viri. sæpiq si habeat
pinque beneficiū, minq si tenue. 3. ēt administrare sedulo
sacramenta. 4 ēt concionari rudesq; instruere p se v. p alium
singulis diebq Dominicis et festis solemnibq. 5 ēt dare
bonū exemplū ~~alis~~ aliis. 6. magna cura habere pauperū:
unde sequitur quod doceat gratis tales sepelire, itēq; comen-
data habere hospitalitē. 7. ēt frequenter visitare infirmos.
8. nō admittere sūl plura beneficia curata et tenuissima,
juxta ide Trid. s. 24. c. 17 de reform. 9. corrigere publica
vitia et peta suorū subditorū v ea deferre Ejo. 10 obedire
synodo Eptali ac ipsi Ejo.

Vola hic breviter majorē Parocho ēē obligatū catechizan-
di qua concionandi. uti ois docent, et nō tātū pro pueris q ingā
scīverūt, sed ēt pro adultioribq utq qd scita et nō facile
obliviscūtur. unde cū fructu concionabitur Parochq si frequen-
ter de virtibq Theligcis, sacramentis p. sermone habeat.
plura vide apud la Croix l. 3. p. 1 n. 736. et seq.

O. A. M. D. G.